

Pārkarsēts un nepietiekami sagatavots:
Eiropiešu pieredze, dzīvojot ar klimata
pārmaiņām

EVA ziņojums

Eiropas Vides aģentūra

Kongens Nytorv 6 Sistēmas Prasības
1050 Kopenhāgena K
Dānija
Tālr.: +45 33 36 71 00
Tīmekļa vietne: eea.europa.eu
Uzziņas: eea.europa.eu/enquiries

Eurofound

Eurofound

Viesnīcas apmeklētāji var izbaudīt ceļojumu uz
pilsētas ievērojamākajām vietām: Wyattville
Road, Loughlinstown, Co. Dublin.
D18 KP65
Īrija
Tālr.: +353 1 2043100
Tīmekļa vietne: www.eurofound.europa.eu
Uzziņas: information@eurofound.europa.eu

Juridisks paziņojums

Šīs publikācijas saturs ne vienmēr atspoguļo Eiropas Komisijas vai citu Eiropas Savienības iestāžu oficiālos atzinumus. Ne Eiropas Vides aģentūra, ne personas vai uzņēmumi, kas rīkojas Aģentūras vārdā, nav atbildīgi par šajā ziņojumā ietvertās informācijas iespējamo izmantošanu.

Paziņojums par Brexit

EEZ produkti, tīmekļa vietnes un pakalpojumi var attiekties uz pētījumiem, kas veikti pirms Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES. Pētījumi un dati, kas attiecas uz Apvienoto Karalisti, parasti tiks skaidroti, izmantojot šādu terminoloģiju: 'ES-27 un Apvienotā Karaliste' vai 'EEZ-32 un Apvienotā Karaliste'. Izņēmumi no šīs pieejas tiks precizēti saistībā ar to izmantošanu.

Publicēšanas politika

Lai aizsargātu vidi, Eiropas Vides aģentūra atbalsta tikai digitālas publikācijas. Mēs nedrukājam savas publikācijas.

Paziņojums par autortiesībām

© Eiropas Vides aģentūra, 2026. gads; © Eurofound, 2026

Šī publikācija ir publicēta saskaņā ar Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licenci (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>). Tas nozīmē, ka to bez iepriekšējas atļaujas un bez maksas var atkārtoti izmantot komerciāliem vai nekomerciāliem mērķiem, ja par materiāla sākotnējo avotu ir atzīta EEZ un satura sākotnējā nozīme vai vēstījums nav izkropļots. Lai izmantotu vai reproducētu elementus, kas nepieder Eiropas Vides aģentūrai, var būt jāsaņem atļauja tieši no attiecīgajiem tiesību subjektiem.

Plašāka informācija par Eiropas Savienību ir pieejama [tīmekļa vietnē https://european-union.europa.eu/index_en](https://european-union.europa.eu/index_en).

Luksemburgā: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2026. gads

ISBN 978-92-9480-755-7

ISSN 1977-8449

doi: 10.2800/6087030

Vāka dizains: EEZ

Vāka fotoattēls: © Pielāgots no Adobe Stock

Izkārtojums: Eworx/EEZ

Saturs

Apliecinājumi.....	4
Svarīgākie vēstījumi.....	5
Kopsavilkums.....	6
Ievads.....	8
2 Respondenti uzskata, ka ietekme uz klimatu.....	10
3 Bažas par turpmāko ietekmi uz klimatu.....	13
Respondenti ziņojuši par 4 klimatnoturības pasākumiem.....	14
4.1 Mājsaimniecību līmeņa noturība.....	16
4.2 Respondentu darbības izturēspējas jomā.....	19
4.3 Atšķirības starp respondentiem pilsētās un laukos.....	21
5 Atšķirības starp respondentu grupām.....	24
5.1 Mājsaimniecību finanšu līdzekļi.....	24
5.2 Vecums.....	27
5.3 Dzimums.....	30
5.4 Mājokļa īpašumtiesības.....	31
5.5 Iedzīvotāju paziņotais veselības stāvoklis.....	33
Secinājumi un rīcības iespējas.....	38
6.1 Vajadzība plaši ieviest adaptācijas risinājumus.....	38
6.2 Cīņa pret karstumu kā visizplatītāko risku veselībai un labklājībai.....	38
6.3 Mājsaimniecību līmeņa noturības veicināšana.....	39
6.4 Neaizsargāto grupu aizsardzība.....	39
Saīsinājumi.....	40
Atsauces.....	41
1. pielikums. Ziņojumā analizētie jautājumi “Dzīve un darbs ES e-aptauja 2025. gadam”.....	45

Dokumentu sagatavoja Pierre Dieumegard priekš [Eŭropo-Demokratio-Esperanto](#)

Šā "pagaidu" dokumenta mērķis ir ļaut lielākam skaitam cilvēku Eiropas Savienībā iepazīties ar dokumentiem, ko sagatavojusi Eiropas Savienība (un ko finansē no viņu nodokļiem).

Ja tulkojumu nav, iedzīvotāji tiek izslēgti no debatēm.

Šis dokuments [pastāvēja tikai angļu valodā](#), PDF datnē. Sākot ar sākotnējo failu, mēs izveidojām nepāra failu, ko sagatavoja Libre Office programmatūra, lai veiktu mašintulkošanu citās valodās. Rezultāti tagad ir pieejami [visās oficiālajās valodās](#).

Vēlams, lai ES administrācija pārņemtu svarīgu dokumentu tulkošanu. “Svarīgi dokumenti” ir ne tikai tiesību akti un noteikumi, bet arī svarīga informācija, kas vajadzīga, lai kopīgi pieņemtu uz informāciju balstītus lēmumus.

Lai kopīgi apspriestu mūsu kopīgo nākotni un nodrošinātu uzticamus tulkojumus, starptautiskā valoda Esperanto būtu ļoti noderīga tās vienkāršības, regularitātes un precizitātes dēļ.

Sazinieties ar mums:

[Kontakto \(europokune.eu\)](#)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Apliecinājumi

Eiropas Vides aģentūra (EVA) un Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds (Eurofound) vēlas pateikties EVA partneriem no Eiropas Vides informācijas un novērojumu tīkla (EVA dalībvalstis), Eiropas Komisijas Veselības ārkārtas situāciju gatavības un reaģēšanas ģenerāldirektorāta, Pasaules Veselības organizācijas Eiropas reģionālā biroja, Starptautiskās Migrācijas organizācijas un Eiropas Klimata un veselības kopas par vērtīgo ieguldījumu un ieguldījumu.

Svarīgākie vēstījumi

- Šā ziņojuma pamatā ir tiešsaistes aptauja, kurā piedalījās vairāk nekā 27 000 respondentu no 27 Eiropas valstīm, un tajā izklāstīta respondentu pieredze saistībā ar klimata pārmaiņu ietekmi, viņu bažas par turpmāko ietekmi un noturības pasākumi, ko viņi veikuši mājās un novērojuši savās apkaimēs.
- Vairāk nekā 80 % aptaujas respondentu ziņoja, ka pēdējos piecos gados viņus ir skārusi vismaz viena ar klimatu saistīta problēma (siltums, plūdi, dabas ugunsgrēki, ūdens trūkums, vējš, moskītu/ķeksīša kodumi). Siltums bija visbiežāk ziņotā problēma: gandrīz puse respondentu jutās pārāk karsti savās mājās, darbā vai izglītības vietā, savukārt vairāk nekā 60 % respondentu ziņoja, ka jūtas pārāk karsti ārpus savas dzīvesvietas.
- Vairāk nekā 52 % respondentu bija ļoti vai diezgan nobažījušies par ārkārtīgi augstu temperatūru nākotnē, un 48 % bija ļoti vai diezgan nobažījušies par meža ugunsgrēkiem. Sievietes, jaunākie respondenti (16–29 gadus veci) un respondenti no Dienvideiropas un Centrālaustumeiropas ir grupas, kuras visvairāk uztrauc klimata ietekme nākotnē.
- Katram piektajam respondentam nebija neviena no aptaujā uzskaitītajiem mājtsaimniecības pasākumiem, kas paredzēti aizsardzībai pret ekstremāliem laikapstākļiem (piemēram, ēnojums, gaisa kondicionēšana vai ventilācija, aizsardzība pret plūdiem, lietussūdens savākšana, apdrošināšana pret ekstremāliem laikapstākļiem, rezerves energosistēma un avārijas komplekts).
- Respondentu un paziņoto noturības pasākumu ietekme uz klimatu reģionā ir ļoti atšķirīga. Klimata ietekmi visvairāk pieredzēja respondenti Dienvideiropā un Centrālaustumeiropā. Reģionālā līmenī grupa ar vismazāko to respondentu īpatsvaru, kuri ziņoja gan par ietekmi uz klimatu, gan par aptaujā uzskaitīto iestāžu vadīto pasākumu klātbūtni, bija no Ziemeļeiropas.
- Vairāk nekā 38 % no visiem respondentiem norādīja, ka vasarā nevar atļauties uzturēt mājokli pietiekami vēsu; to respondentu īpatsvars, kuri ir saskārušies ar finansiālām grūtībām, palielinās līdz 66 %.
- Salīdzinājumā ar visiem pārējiem respondentiem lielāks to respondentu īpatsvars, kuri ir mazāk pārtikuši, īrnieki vai personas ar sliktu veselību, ziņoja, ka saskaras ar klimata ietekmi. Tajā pašā laikā mazāk respondentu no šīm grupām ziņoja, ka pieņem mājtsaimniecību līmeņa klimatnoturības pasākumus vai ka to kaimiņvalstīs tiek īstenoti iestāžu vadīti pasākumi.
- Lai nodrošinātu Eiropas sabiedrības labbūtību un labklājību strauji mainīgajā klimatā, ir plaši jāīsteno pasākumi, kas novērš klimata ietekmi un sagatavojas tai, jānodrošina mājtsaimniecību līmeņa noturības pasākumu pieejamība cenas ziņā un taisnīgi jāsadala iestāžu vadītas pielāgošanās darbības.

Kopsavilkums

Pašreizējās klimata pārmaiņas kā drauds labklājībai un labbūtībai Eiropā

Klimata pārmaiņas arvien vairāk apdraud Eiropas sabiedrības veselību, labklājību un pārticību. Ar klimatu saistīti ekstremāli notikumi, piemēram, karstuma viļņi, dabas ugunsgrēki, plūdi vai sausums, globālās sasilšanas gaitā kļūst arvien biežāki un intensīvāki.

Eiropas un valstu politikas satvaros ir uzsvērtā steidzamā vajadzība pielāgoties klimata pārmaiņām un efektīvi pārvaldīt ar klimatu saistītos riskus iedzīvotājiem un ekonomikai. Tomēr nav veikts liels novērtējums par to, cik lielā mērā ir īstenoti pasākumi, lai uzlabotu ES noturību pret klimata pārmaiņām, jo īpaši attiecībā uz atsevišķām mājsaimniecībām.

Šo ziņojumu kopīgi izstrādāja Eiropas Vides aģentūra (EVA) un Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds (Eurofound), un tā pamatā ir tiešsaistes aptaujas konstatējumi. Tajā pētīta pieredze ar klimata pārmaiņu ietekmi, noturības pasākumi, kas veikti mājās, priekšstats par īstenotajiem vietējiem pasākumiem un bažas par turpmāko ietekmi Eiropas iedzīvotāju izlasē.

Plaša pieredze ar klimata pārmaiņu ietekmi un lielas bažas par nākotni

Četri no pieciem aptaujas respondentiem ziņoja, ka pēdējo piecu gadu laikā (2020.–2025. gadā) ir saskārušies ar vismaz vienu no šādām ar klimatu saistītām problēmām: neērts karstums, plūdi, dabas ugunsgrēki, ūdens trūkums, vēja radīti bojājumi vai biežāki kukaiņu kodumi. Daudzi respondenti arī pauda bažas par turpmāko ietekmi uz klimatu, jo aptuveni pusei no tiem karstums un meža ugunsgrēki rada lielas bažas. Tas, ka liela daļa respondentu norādīja, ka iepriekš ir saskārušies ar ietekmi un bažas nākotnē, norāda uz nepieciešamību darīt vairāk, lai pielāgotos klimata pārmaiņām.

Norādes par nepietiekamu sagatavotību mājsaimniecību līmenī Eiropā

Aptaujā tika pētīti klimatnoturības pasākumi respondentu mājās. Vairāk nekā puse respondentu nav ziņojuši par nevienu no aptaujā uzskaitītajiem pasākumiem aizsardzībai pret ietekmi uz klimatu. Nedaudz vairāk nekā 22 % respondentu mājās nebija neviena no uzskaitītajiem pasākumiem. Pasākumi pret siltumu — visbiežāk ziņotā problēma — ietver ēnojumu (par to ziņo 49 % respondentu), jumta/sienu izolāciju (48 %) un gaisa kondicionēšanu vai ventilāciju (32 %).

Vairāk nekā 40 % respondentu ziņoja, ka viņiem ir mājokļa apdrošināšana, kas sedz ekstremālus laikapstākļu notikumus. Daudz mazāks respondentu īpatsvars (14 %) ir sagatavojis ārkārtas situāciju komplektus vai nodrošinājis piekļuvi rezerves barošanas avotam (8 %). Lai Eiropas sabiedrība varētu pietiekami pielāgoties, mājsaimniecībām ir jāklūst noturīgākām, palielinot informētību par vietējiem pasākumiem, piekļuvi tiem un to pieejamību cenas ziņā.

Vietējo pielāgošanās pasākumu ar infrastruktūru nesaistītais raksturs

Respondenti visbiežāk ziņoja par vietējiem pasākumiem, proti, brīdinājumiem vai brīdinājumiem par ekstremāliem laikapstākļiem (pieredzējuši 57 %), izpratnes veicināšanas kampaņām par riskiem un rīcību ekstremālu laikapstākļu gadījumā (43 %) un ūdens izmantošanas ierobežojumiem sausuma periodos (42 %). Kopumā 36 % respondentu ziņoja, ka ir pamanījuši koku stādīšanu vai uzlabojumus piekļuvē zaļajām zonām savā teritorijā.

Par vietējiem plūdu novēršanas pasākumiem un dzesēšanas centru nodrošināšanu netika ziņots, kā parasti novērots. Šis iestāžu vadīto pielāgošanās pasākumu momentuzņēmums, kura pamatā ir respondentu priekšstati, liecina, ka līdztekus uz uzvedību orientētiem pasākumiem ir vajadzīgi vairāk uz infrastruktūru balstīti klimatadaptācijas pasākumi.

Nevienlīdzīga ietekme un nevienlīdzīga noturība

Dažas respondentu paziņotās ietekmes uz klimatu dažas grupas ietekmēja nesamērīgi. Piemēram, četras reizes vairāk respondentu no mājsaimniecībām ar viszemākajiem

finanšu līdzekļiem bija saskārušies ar problēmām saistībā ar piekļuvi drošam un tīram ūdenim (15 % salīdzinājumā ar 4 %). Tāpat dabas ugunsgrēki un ar tiem saistītie dūmi skāra divreiz vairāk respondentu nekā respondenti no mājtsaimniecībām ar vislielākajiem finanšu līdzekļiem (11 % salīdzinājumā ar 5 %). Divas trešdaļas no tiem, kuriem bija grūtības savilkt galus, vasarā nespēja uzturēt mājokli pietiekami vēsu, salīdzinot ar nedaudz vairāk nekā 9 % no tiem, kuriem bija grūtības savilkt galus vai nu ļoti viegli, vai viegli.

Jaunākie respondenti un sievietes kļuva par grupām, kas visvairāk raizējas par turpmāko ietekmi uz klimatu. Tajā pašā laikā īrniekiem salīdzinājumā ar mājokļu īpašniekiem bija mazāka iespēja, ka mājās tiks ieviesti noturības pasākumi. Visbeidzot, attiecībā uz visu veidu ietekmi respondenti, kuriem ir pašnovērtējums par sliktu veselību, ziņoja, ka viņus vairāk ietekmē klimata ietekme, vienlaikus arī retāk ieviešot noturības pasākumus mājās nekā respondenti, kuriem ir pašnovērtējums par labu veselību.

Lai klimatnoturībā nodrošinātu sociālo taisnīgumu, ir būtiski izstrādāt pielāgošanās stratēģijas, kas aizsargā visus cilvēkus, jo īpaši visneaizsargātākās grupas.

Par aptauju

Ziņojuma pamatā ir dati, kas savākti ikgadējā Eurofound [e-apsekojumā “Dzīve un darbs ES”](#). 2025. gadā apsekojumā tika iekļauts jautājumu kopums par iepriekš jūtamo ietekmi uz klimatu, bažām par nākotni un noturības pasākumiem. Atbilžu uz šiem jautājumiem analīze šajā ziņojumā ir daļa no [Eiropas Klimata un veselības novērošanas centra](#) darbībām, kuru mērķis ir atbalstīt Eiropas klimatadaptācijas politiku, galveno uzmanību pievēršot veselībai un labklājībai.

Tiešsaistes aptaujā piedalījās 27 000 cilvēku no 27 Eiropas valstīm. Tomēr izlase nav pilnībā reprezentatīva attiecībā uz Eiropas iedzīvotājiem (sk. 1.1. izcēlumu). Lai risinātu šo jautājumu, tika ieviesti pēcstratifikācijas svērumi, lai atspoguļotu galveno demogrāfisko rādītāju, piemēram, dzimuma, vecuma, izglītības un urbanizācijas pakāpes, sadalījumu sabiedrībā kopumā. Tomēr rezultātus nevar vispārināt attiecībā uz visiem Eiropas iedzīvotājiem, un konstatējumi attiecas tikai uz respondentiem.

Tomēr konstatējumi sniedz vērtīgu ieskatu respondentu pieredzē un perspektīvās un var palīdzēt izprast ar klimatu saistītās bažas un pielāgošanās paradumus.

Ievads

Saskaņā ar Eiropas klimatisko risku novērtējumu (EUCRA) jau pastāv vairāki kritiski klimatiskie riski cilvēku veselībai, būvētajai videi, infrastruktūrai un ekosistēmām Eiropā. Ja tagad netiks veikti izlēmīgi pasākumi, lielākā daļa konstatēto klimatisko risku līdz šā gadsimta beigām varētu sasniegt kritisku vai katastrofālu līmeni (EVA, 2024a). ES politikā ir atzīts, ka pašreizējo un turpmāko klimata risku pārvaldība ir būtiska, lai saglabātu Eiropas labklājību un tās iedzīvotāju dzīves kvalitāti (EK, 2021; EK, 2024. gads).

Eiropas iedzīvotāju viedokļi par klimata pārmaiņām tiek regulāri novērtēti, izmantojot tādas aptaujas kā Eurobarometrs par klimata pārmaiņām, kas tiek veikts reizi divos gados (piemēram, EK, 2025a), un ikgadējais Eiropas Investīciju bankas (EIB) klimata apsekojums (piemēram, EIB, 2024). Šis kopīgais EVA/Eurofound ziņojums sniedz papildu ieskatu šajā zināšanu kopumā, iepazīstinot ar konstatējumiem tiešsaistes aptaujā, kurā piedalījās vairāk nekā 27 000 dalībnieku no 27 ES dalībvalstīm (sk. 1.1. izcēlumu).

Konkrētāk, šajā ziņojumā ir sniegts ieskats par to, kāda veida ar klimatu saistītu ietekmi respondenti ir piedzīvojuši personīgi vai pieredzējuši savā dzīvesvietā. Tajā paustas arī viņu bažas par klimata pārmaiņām nākotnē. Vissvarīgākais ir tas, ka ziņojumā ir sniegts pirmais Eiropas mēroga pārskats par to, kā tiek uztverti klimatnoturības pasākumi — gan tie, par kuriem ziņojuši respondenti mājāsaimniecību līmenī, gan viņu novērojumi par iestāžu īstenotajiem pasākumiem. Tomēr, tā kā tās pamatā ir pašu paziņotie dati un respondentu iespaidi, tā būtu jāuzskata par lakmusa testu, nevis sistemātisku pielāgošanās centienu uzskaiti.

Paredzēts, ka šis momentuzņēmums par izpratni par ES kolektīvo noturību pret klimata pārmaiņām palīdzēs virzīt centienus saskaņā ar nesenajām un pašreizējām politikas norisēm, piemēram, Eiropas Sagatavotības savienības stratēģiju (EK, 2025b) un gaidāmo Eiropas Klimata noturības un riska pārvaldības integrēto satvaru. Rezultātu sadalīšana pēc ģeogrāfiskā apgabala un sociālekonomiskās grupas ļauj izprast, kuras vietas un cilvēki ir visvairāk apdraudēti un kuriem ir nepieciešama vissteidzamākā rīcība.

izcēlums

Par aptauju

Kopš 2020. gada Eurofound katru gadu veic plaša mēroga e-aptauju "Dzīve un darbs ES". Sākotnēji tā tika izstrādāta, lai novērtētu Covid-19 pandēmijas ietekmi uz cilvēku dzīves un darba apstākļiem visā Eiropas Savienībā (ES). No 2022. gada e-apsekojuma tematiskais tvērums tika paplašināts, lai novērtētu pandēmijas, kara Ukrainā un pieaugošās dzīves dārdzības ilgtermiņa sekas.

2025. gada apsekojumā galvenā uzmanība tika pievērsta klimatam un videi. Tajā bija iekļauti jautājumi par cilvēku pieredzi saistībā ar ietekmi uz klimatu, bažām par nākotnes riskiem un noturības pasākumiem, ko veic respondenti vai kas tiek novēroti viņu teritorijā.

E-aptaujā tiek izmantota ar varbūtību nesaistīta atlases pieeja, kuras pamatā galvenokārt ir vervēšana tiešsaistē, izmantojot mērķtiecīgas reklāmas sociālajos medijos, ko papildina sniega bumbas atlase. Iegūtā izlase nav reprezentatīva attiecībā uz vispārējo populāciju. Turklāt respondenti no iepriekšējām aptaujas kārtām tiek aicināti piedalīties nākamajās kārtās. Tādējādi paneldiskusija tiek regulāri atjaunināta, bet nav reprezentatīva.

Lai uzlabotu apsekojuma reprezentativitāti, tika piemērots svērums pēc stratifikācijas, lai izlasi saskaņotu ar ES-27 iedzīvotāju demogrāfisko sastāvu un katras atsevišķas dalībvalsts demogrāfisko sastāvu. 2025. gadā svēruma faktori tika balstīti uz dzimumu, vecumu, izglītības līmeni un reģionu.

Laikposmā no 2025. gada 1. aprīļa līdz 4. jūnijam e-aptaujā tika apkopotas atbildes no aptuveni 27 000 dalībnieku 27 ES dalībvalstīs. No tiem 16 500 bija paneldiskusijas respondenti, kuri atgriezās, un 10 500 bija jaunpieņemti darbā, izmantojot sociālo mediju kanālus (tostarp reklāmas Instagram un Facebook, kā arī organiskas publikācijas). Minimālais mērķis bija 500 respondenti no katras valsts, un to sasniedza lielākā daļa dalībvalstu, izņemot Kipru, Luksemburgu un Maltu. Četrpadsmit valstīs izlases lielums pārsniedza 1000 respondentu.

Aptaujā tika apkopota informācija par respondentu raksturlielumiem (vecums, dzimums, darba stāžs, vāgums savilkt galus kopā, pašnovērtējums par veselību, mājāsaimniecības veids, kā arī ģeogrāfiskā atrašanās vieta un urbanizācijas pakāpe). Šī informācija ļāva salīdzināt atbildes dažādās grupās. Ziņojumā ir sniegta aprakstoša statistika. Tomēr tika veiktas arī regresijas analīzes, lai pārbaudītu, vai atšķirības ir statistiski nozīmīgas un derīgas pēc citu respondentu raksturlielumu kontroles. Šajā publikācijā tiek paziņoti tikai šādi apstiprināti rezultāti.

Nevarbūtības atlases pieeja nozīmē, ka aprakstošo statistiku nevajadzētu uzskatīt par precīzu punktveida novērtējumu attiecībā uz visiem ES iedzīvotājiem, neraugoties uz demogrāfisko svērumu. Tomēr konstatētās attiecības, mehānismi un tendences ir statistiski derīgas un pārnesamas.

Plašāka informācija par aptauju ir pieejama [šeit](#).

2 Respondenti uzskata, ka ietekme uz klimatu

Aptaujā respondentiem tika jautāts par to, kādu atlasītu ietekmi uz klimatu¹ viņi ir saskārušies pēdējo piecu gadu laikā (sk. 1. pielikumu). Atbildes aptver dalībnieku uztveri un var ietvert ietekmi ar vairākiem cēloņiem, kas nav saistāma tikai ar klimata pārmaiņām. Paturot prātā šo atrunu, 80,5 % respondentu ziņoja, ka ir saskārušies ar vismaz vienu no apsekojumā uzskaitītajām ietekmēm, kā parādīts 2.1. attēlā. Ģeogrāfiskā ziņā respondenti no Dienvideiropas un Centrālaustumeiropas bija grupas ar vislielāko to cilvēku īpatsvaru, kuri ziņoja, ka ir saskārušies ar vismaz vienu ietekmi uz klimatu, proti, attiecīgi 86,1 % un 85,3 %.

Šie konstatējumi atbilst rezultātiem, kas gūti jaunākajā EIB apsekojumā, kurā 80 % ES respondentu norādīja, ka pēdējo piecu gadu laikā ir piedzīvojuši vismaz vienu ekstremālu laikapstākļu notikumu (EIB, 2024). Lielais to respondentu īpatsvars no Dienvideiropas, kurus skārusi dažāda ietekme uz klimatu, atspoguļo arī 2025. gada Īpašā Eiropas barometra par klimata pārmaiņām (EK, 2025a) konstatējumus. Tā arī atbalsta EUCRA (EVA, 2024a) uzsvāru uz to, ka ir ārkārtīgi steidzami jāpievēršas klimata riskiem minētajā reģionā.

Siltums bija galvenā ar klimatu saistītā ietekme, ar ko saskārās aptaujas respondenti. Pēdējo 5 gadu laikā 49,7 % aptaujas respondentu ir jutušies pārāk karsti savās mājās, 46,8 % — darbavietā vai izglītības iestādē un 60,7 % — ārpus savas dzīvesvietas. Tas liecina, ka galvenais veids, kā samazināt siltuma ietekmi uz cilvēku veselību, labklājību un produktivitāti, ir nodrošināt, ka ES ēkas un plašāka dzīves un darba vide ir siltumnoturīgas (Martinez et al., 2025; EVA, 2022a).

Kopumā 34 % respondentu ziņoja par odu vai ērcu kodumu šķietamu pieaugumu pēdējo 5 gadu laikā. Vektoru pārpilnību, kodināšanas sezonas ilgumu un slimības pārvešanas iespējamību ietekmē mainīgais klimats (EVA, 2022a). Vislielākais to cilvēku īpatsvars, kuri piedzīvoja vairāk kodumu, bija Dienvideiropā un Centrālaustumeiropā (2.1. attēls), tostarp Kiprā (60,9 %), Grieķijā (59,0 %) un Horvātijā (57,7 %).

Tas ir satraucoši no sabiedrības veselības viedokļa, jo šajās valstīs ir apstiprināta Aedes invazīvo odu (ECDC, 2025) klātbūtne, kas var pārnēsāt dengi, Ziku un Čikungunju. Viņiem ir arī vietējie Culex pipiens odi (ECDC, 2023), kas spēj izplatīt Rietumnilas drudzi.

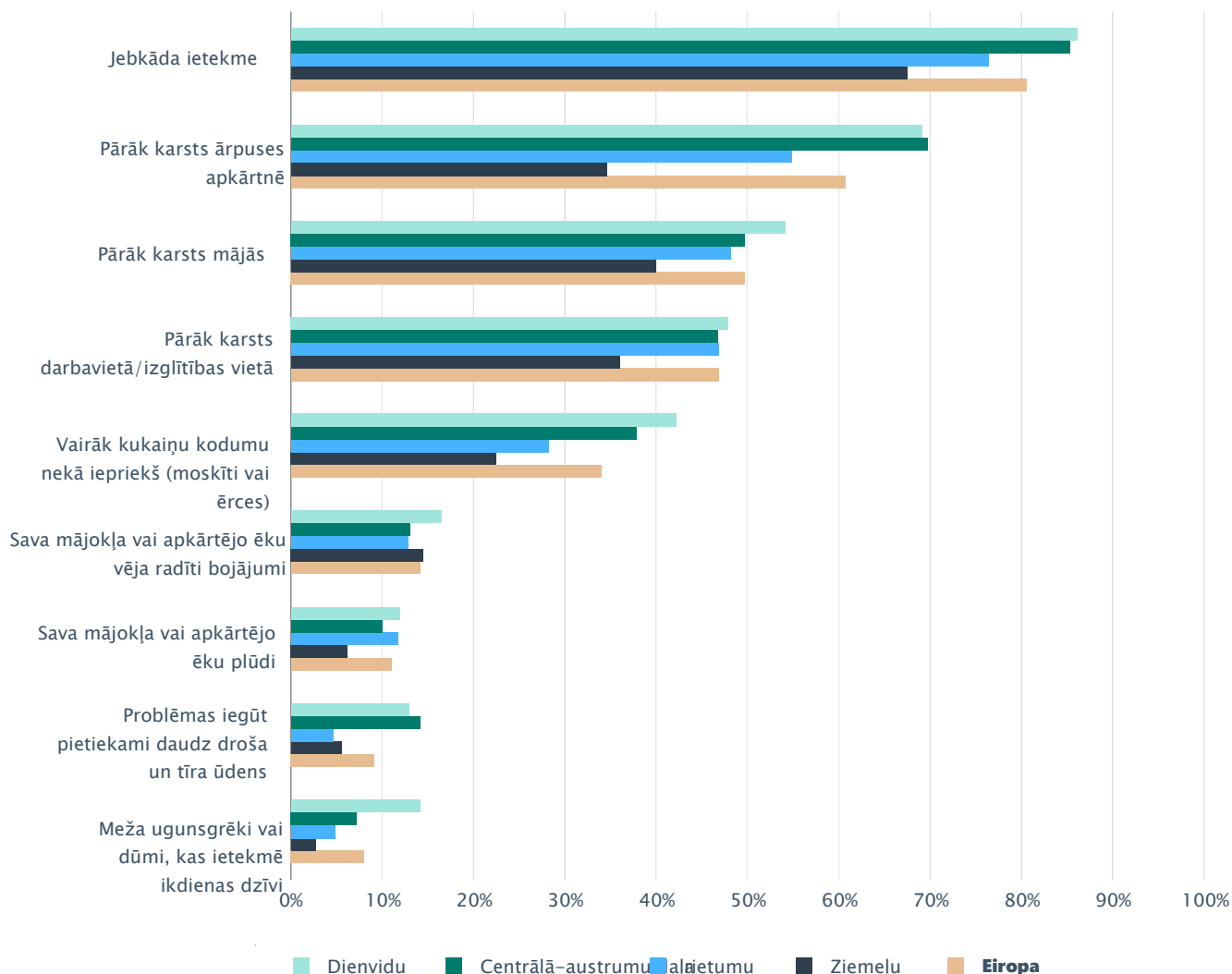
Pēdējo 5 gadu laikā 14,1 % respondentu ir saskārušies ar vēja radītiem bojājumiem mājām vai tuvumā esošām ēkām. Turklāt visu pārējo ietekmi uz klimatu bija pieredzējusi aptuveni viena desmitā daļa respondentu (sk. 2.1. attēlu).

Starp valstīm bija būtiskas atšķirības attiecībā uz to respondentu procentuālo daļu, kuri bija saskārušies ar ietekmi. Piemēram, pieredze ar vēja radītiem bojājumiem respondentu mājās vai tuvumā esošajās ēkās bija visizplatītākā Īrijā (43,3 % respondentu), kā arī Horvātijā (29,4 %) un Ungārijā (26,6 %).

¹ Apsekojumā iekļautais klimata pārmaiņu ietekmes saraksts nav izsmelošs. To apkopoja Eurofound un EVA sadarbībā ar Eiropas Klimata un veselības novērošanas centra partnerorganizācijām. Saraksta pamatā bija atzītie riski Eiropas iedzīvotāju labklājībai un labbūtnībai, kas saistīti ar klimata pārmaiņām (EVA, 2024a; EVA, 2025c). Galīgajā iekļaujamo posteņu atlasē tika ņemts vērā apsekojuma garums.

2.1. attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri saskārās ar klimata pārmaiņu ietekmi savā teritorijā, pa Eiropas reģioniem

Vai pēdējo 5 gadu laikā esat piedzīvojis kādu no turpmāk minētajām situācijām, kurā dzīvojat?

Piezīmes. Ģeogrāfiskās grupas, kas izmantotas šajā un turpmākajās diagrammās, ir šādas: Centrāleiropas un Austrumeiropas valstis (Bulgārija, Čehija, Ungārija, Polija, Rumānija un Slovākija); Ziemeļeiropa (Dānija, Igaunija, Somija, Īrija, Latvija, Lietuva un Zviedrija); Dienvideiropa (Grieķija, Horvātija, Itālija, Kipra, Malta, Melnkalne, Portugāle, Slovēnija un Spānija); Rietumeiropa (Austrija, Beļģija, Francija, Vācija, Lihtenšteina, Luksemburga, Nīderlande un Šveice).
Aptaujas rezultāti par atsevišķām valstīm ir pieejami [interaktīvajā](#) skatītājā.

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads.

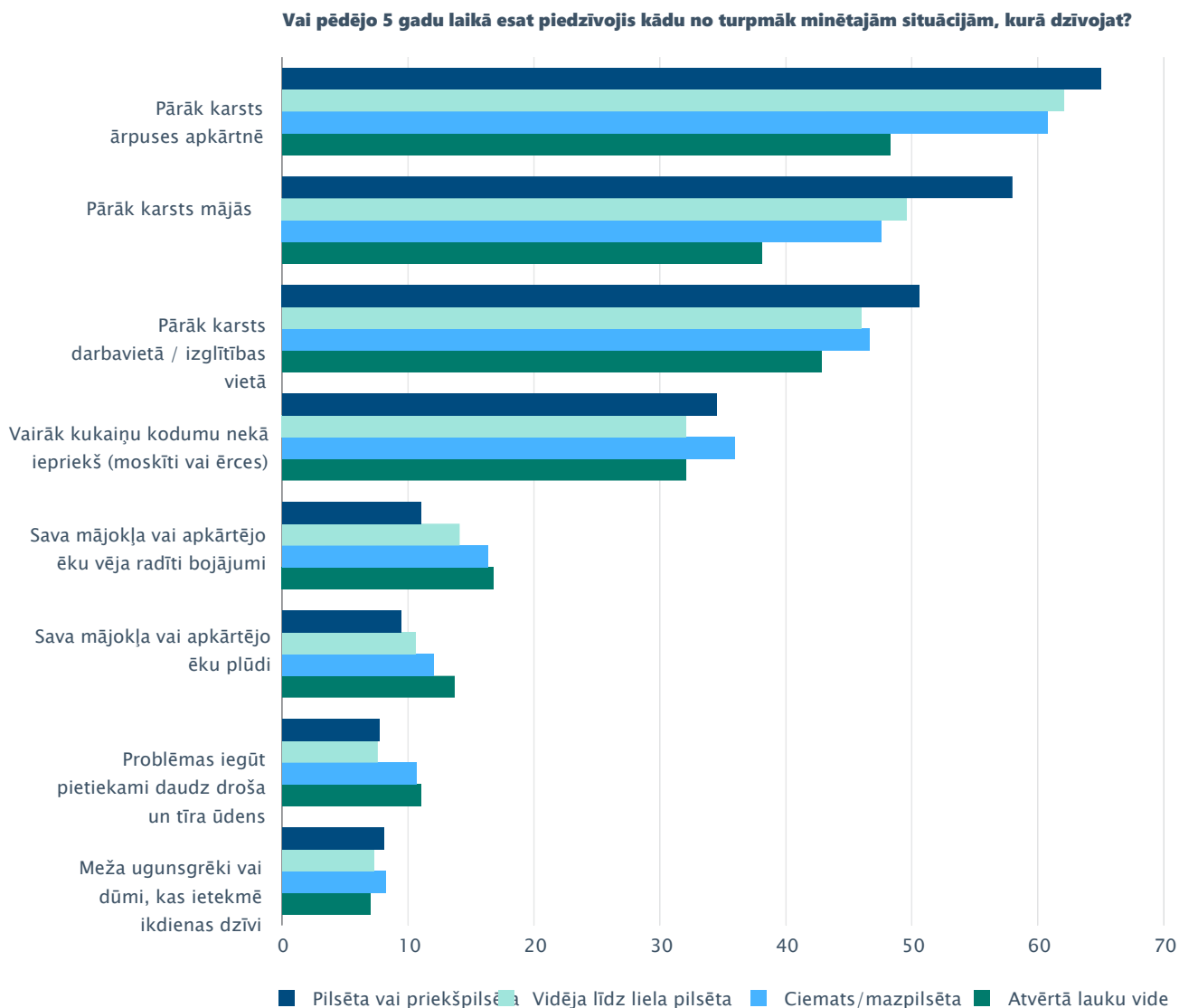
Dabas ugunsgrēkus un to dūmus visbiežāk novēroja respondenti no Grieķijas (41,1 %), Portugāles (35,2 %) un Kipras (20,3 %), salīdzinot ar vidēji 8 % visā Eiropā kopumā. To respondentu procentuālā daļa, kuri pēdējo 5 gadu laikā ir piedzīvojuši plūdus, atspoguļoja liela mēroga plūdu tendenci šajā laikā. Piemēram, daudz lielāks respondentu īpatsvars Austrijā (25,9 %) un Slovēnijā (19,1 %) ziņoja, ka ir saskārušies ar plūdiem, nekā kopējais Eiropas vidējais rādītājs (11 %).

2 Respondenti uzskata, ka ietekme uz klimatu

Ar klimatu saistītā ietekme bija atšķirīga atkarībā no tā, vai respondenti dzīvoja pilsētās vai laukos. Pieaugot urbanizācijas pakāpei, palielinājās to respondentu īpatsvars, kuri saskārās ar siltumu gan telpās, gan ārpus tām (2.2. attēls).

Turpretī pilsētvidē bija mazāks to respondentu īpatsvars, kuri ziņoja, ka viņus ir skāris vējš, plūdi vai problēmas ar piekļuvi ūdenim. Tas var atspoguļot augstāku aizsardzības līmeni pret plūdiem pilsētās salīdzinājumā ar mazāk apdzīvotām teritorijām, vai arī tas var liecināt par labu piekļuvi infrastruktūrai, piemēram, sabiedriskajai ūdensapgādei pilsētās.

2.2. attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri saskārās ar klimata ietekmi savā teritorijā, dalījumā pa iedzīvotāju ziņotajiem urbanizācijas līmeņiem.

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads.

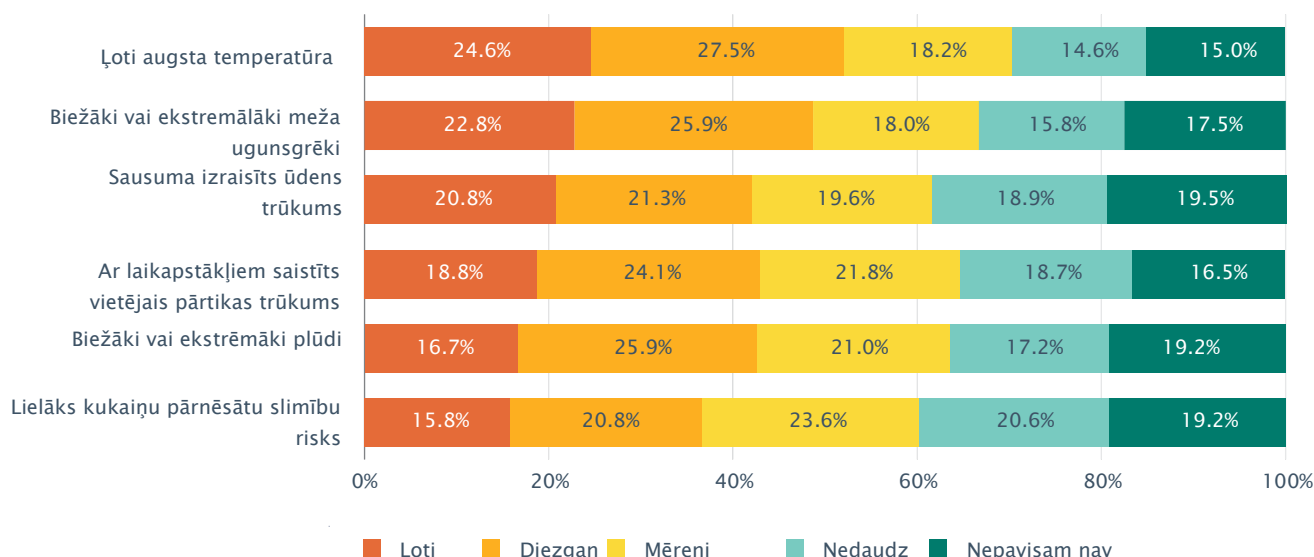
3 Bažas par turpmāko ietekmi uz klimatu

Vairāk nekā puse respondentu (52,1 %) bija ļoti nobažījušies vai diezgan nobažījušies par ārkārtīgi augstu temperatūru, kas traucē ikdienas dzīvi un labklājību nākotnē. Otrs respondentiem aktuālākais jautājums bija biežāki vai ekstremālāki meža ugunsgrēki; 48,7 % norādīja, ka tie ir ļoti vai diezgan satraucoši. Tas apstiprina EUCRA, kas karstumu un dabas ugunsgrēkus atzina par vienu no visnopietnākajiem riskiem cilvēka veselībai un prasīja vissteidzamāko rīcību (EVA, 2024a).

Līdzīgs skaits respondentu (no 42 % līdz 43 %) bija ļoti vai diezgan nobažījušies par samazinātu piekļuvi vietējai/sezona pārtikai vai nekaitīgam ūdenim un biežākiem vai ekstremālākiem plūdiem. Vislielākā iespējamība saslimt ar moskītu vai ērcu kodumiem respondentiem bija vismazāk satraucošā problēma (3.1. attēls).

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri ir nobažījušies par turpmāko ietekmi uz klimatu

Cik lielā mērā jūs uztrauc tas, kā šie jautājumi varētu jūs ietekmēt nākotnē?

Piezīme. Aptaujas rezultāti par atsevišķām valstīm ir pieejami [interaktīvajā skatītājā](#).

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads.

Pastāv skaidrs ģeogrāfisks nošķīrums attiecībā uz bažu līmeni par visiem apdraudējumiem. Divreiz vairāk respondentu Dienvidēiropā salīdzinājumā ar Ziemeļēiropu bija ļoti vai diezgan nobažījušies par augstu temperatūru nākotnē (61 % salīdzinājumā ar 29,9 %), ekstrēmākiem vai biežākiem plūdiem (50,2 % salīdzinājumā ar 25,3 %) un ekstrēmākiem vai biežākiem meža ugunsgrēkiem (58,8 % salīdzinājumā ar 29,9 %).

Lielāks skaits respondentu no Centrāleiropas un Austrumeiropas bija ļoti vai diezgan nobažījušies par iespēju inficēties ar ērcu vai odu slimībām salīdzinājumā ar respondentiem no Ziemeļēiropas (45,1 % salīdzinājumā ar 29,1 %), par piekļuvi ūdenim ikdienas lietošanai (54,3 % salīdzinājumā ar 23,2 %) un par piekļuvi pārtikai (53,1 % salīdzinājumā ar 29,9 %).

Detalizētu atbilžu sadalījumu par atsevišķām valstīm skatiet [interaktīvajā skatītājā](#).

Respondenti ziņojuši par 4 klimatnoturības pasākumiem

Lai gan ES un atsevišķām dalībvalstīm ir stabils politikas satvars, lai atbalstītu pielāgošanos klimata pārmaiņām, informācija par īstenotajām darbībām un to efektivitāti ir ierobežota. Tas kavē pilnīgu izpratni par Eiropas progresu virzībā uz klimatnoturību (EVA, 2025a).

Šajā nodaļā sniegtie aptaujas rezultāti palīdz noskaidrot klimatnoturības pasākumu īstenošanas līmeni visā Eiropā. Aptaujas respondentiem tika lūgts apstiprināt, vai viņu māsaimniecībā ir ieviesti konkrēti klimatnoturības pasākumi, un atbildēt uz jautājumiem par iestāžu vadītām darbībām, kas veicina klimatnoturību un ko viņi bija redzējuši savā teritorijā ⁽²⁾ (1.1. tabula). Uzskaitītie pasākumi ietvēra gan ar infrastruktūru saistītas (kas prasa fiziskas intervences pasākumus), gan ar infrastruktūru nesaistītas iniciatīvas.

Uzskaitītos klimatnoturības pasākumus var saskaņot ar dažādiem krīzes pārvaldības cikla posmiem:

- novēršana (krīzes vai katastrofas seku mazināšana pirms notikuma);
- sagatavotība (plānot, kā reaģēt);
- reaģēšana (rīcība krīzes vai katastrofas laikā, lai mazinātu tās ietekmi);
- atveseļošanās (atgriešanās pie situācijas pirms krīzes vai katastrofas) (EVA, 2017. gads; EK, 2025c).

1.1. tabula. Apsekojumā iekļautie noturības pasākumi

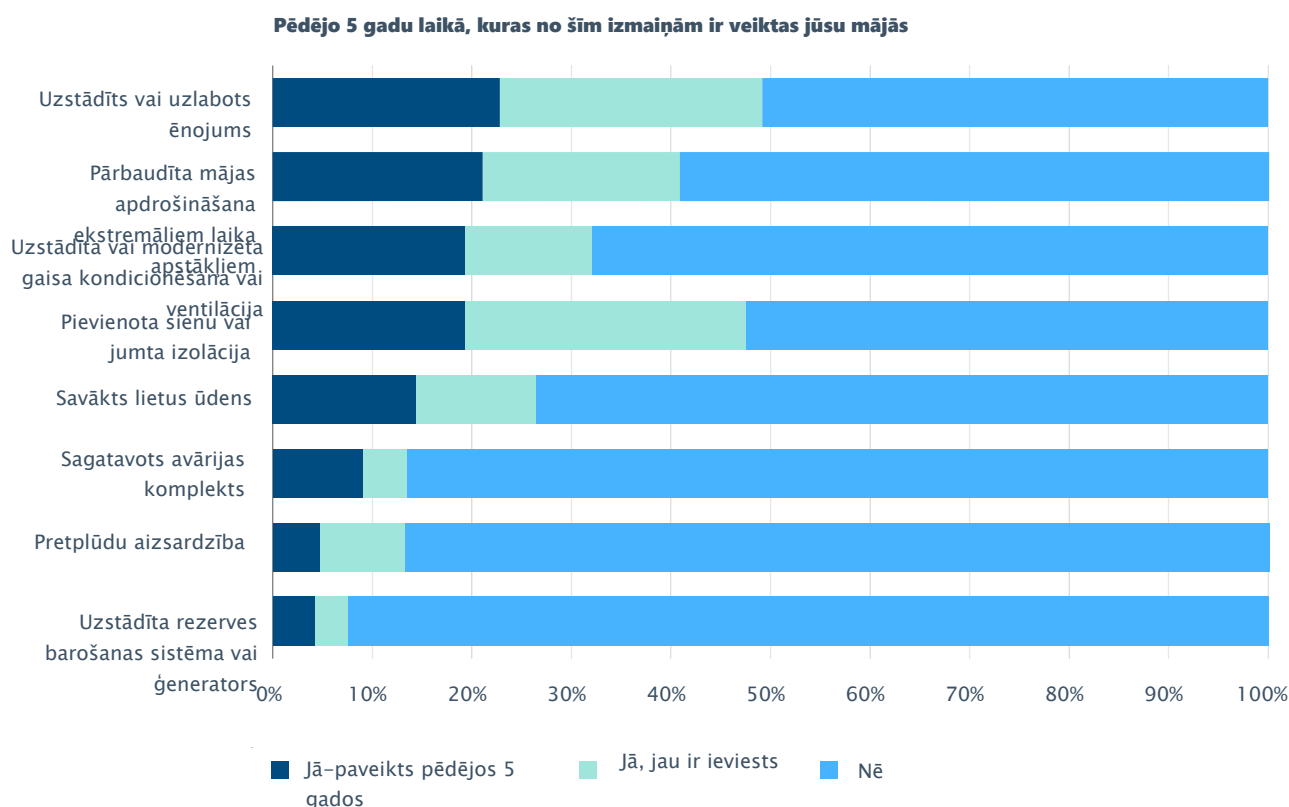
	Klimatnoturības pasākums	Uz infrastruktūru balstīta?	Krīzes pārvaldības cikla posms
Māsaimniecību līmenī	Sienu vai jumta izolācija	Jā	Sagatavotība
	Gaisa kondicionēšana vai ventilācija	Jā	Sagatavotība
	Ēnojums	Jā	Sagatavotība
	Pretplūdu aizsardzība	Jā	Sagatavotība
	Lietusūdens savākšana	Jā	Sagatavotība
	Rezerves barošanas sistēma vai ģenerators	Jā	Sagatavotība
	Ārkārtas situāciju komplekts	Nē	Sagatavotība/atbilde
	Mājas apdrošināšana, kas sedz ekstremālus laikapstākļu notikumus	Nē	Sagatavotība/atveseļošana
Iestādes vadībā	Brīdinājumi vai brīdinājumi par ekstrēmām laikapstākļu notikumiem	Nē	Sagatavotība
	Informētības kampaņas par riskiem un darbībām, kas jāveic ekstremālu laikapstākļu gadījumā	Nē	Sagatavotība
	Tiek stādīts vairāk koku vai uzlabota piekļuve zaļajām zonām	Jā	Profilakse
	Dzesēšanas centru nodrošināšana	Jā	Sagatavotība
	Izmaiņas darba/izglītības grafikos, lai izvairītos no aktivitātēm karstākajās stundās vai dienās	Nē	Sagatavotība/atbilde
	Plūdu novēršana	Jā	Profilakse
	Ūdens izmantošanas ierobežojumi sausuma laikā	Nē	Sagatavotība/atbilde
	Kontroles pasākumi attiecībā uz odiem	Nē	Profilakse
Piezīme. Ar klimatnoturības pasākumiem saistīto jautājumu precīzu formulējumu sk. 1. pielikumā.			
Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads.			
(2) Termins "jūsu teritorija" apsekojumā netika sīkāk precizēts, un to varēja interpretēt dažādi.			

2 Termins "jūsu teritorija" apsekojumā netika sīkāk precizēts, un to varēja interpretēt dažādi.

4.1 Mājsaimniecību līmeņa noturība

Lai gan 77,9 % respondentu vismaz viens no aptaujā uzskaitītajiem klimatnoturības pasākumiem bija ieviests mājās, neviens no pasākumiem nebija ieviests vairāk nekā pusē respondentu mājokļū (4.1. attēls). Daži pasākumi (piemēram, aizsardzība pret plūdiem) var neattiekties uz apstākļiem, kuros nav konkrētu apdraudējumu. Tomēr neliela daļa respondentu bija ieviesuši universālākus pasākumus (piemēram, ārkārtas situāciju komplektu vai rezerves barošanas avotu). Rezultāti kopumā liecina par vispārēju nepietiekamu sagatavotību klimata apdraudējumiem un citām krīzēm mājsaimniecību līmenī visā Eiropā.

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri mājās īsteno klimatnoturības pasākumus

Piezīme. Aptaujas rezultāti par atsevišķām valstīm ir pieejami interaktīvajā skatē r.
 Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads.

Divi no pasākumiem, ko visbiežāk veic mājās, ir paredzēti, lai risinātu siltuma problēmu. Visizplatītākais pasākums, kas tika ieviests mājās, bija uzlabots ēnojums; 49,2 % respondentu ziņoja, ka ir to ieviesuši. Tas ir salīdzinoši pieņemams pielāgošanās pasākums, un gan iekšējais, gan ārējais ēnojums ir efektīvs ēku iekšējās temperatūras pazemināšanā (Martinez et al., 2025).

Otrs populārākais pasākums bija jumtu un sienu izolēšana (47,6 %). Labi projektētās ēkās tas var samazināt pārkaršanu, bet ēkās, kurās nav pienācīgas ventilācijas, ēnojuma vai termiskās masas, pārkaršana var pasliktināties (Martinez et al., 2025); tāpēc šā pasākuma efektivitāte ir atkarīga no tā konteksta. Piemēram, 2023. gada Eiropas apsekojumā par ienākumiem un dzīves apstākļiem tikai 24,2 % respondentu 16 Eiropas valstīs uzskatīja, ka viņu mājokļa dzesēšanas sistēma un siltumizolācija ir pietiekama, lai vasarā mājokli uzturētu pietiekami vēsu (Eurostat, 2023. gads).

Kopumā 32,1 % respondentu ziņoja, ka ir uzstādījuši vai modernizējuši gaisa kondicionēšanu vai ventilāciju. Lai gan gaisa kondicionēšana var efektīvi aizsargāt veselību, jo īpaši neaizsargātām personām, gaisa kondicionēšanas plaša izmantošana ir maladaptācijas piemērs. Tas rada problēmas, kas saistītas ar maksimālo elektroenerģijas pieprasījumu, un iekārtu radītais siltums var veicināt pilsētas siltumsalas efektu (EVA, 2022c).

Turklāt mehāniskajai dzesēšanai — gaisa kondicionēšanai, aktīvai ventilācijai vai ventilatoru izmantošanai — ir vajadzīgi gan sākotnēji ieguldījumi, gan elektroenerģijas patēriņš, un tādējādi tā rada papildu izmaksas mājāsaimniecībām. Tas var atturēt cilvēkus no šādu pasākumu uzstādīšanas vai izmantošanas.

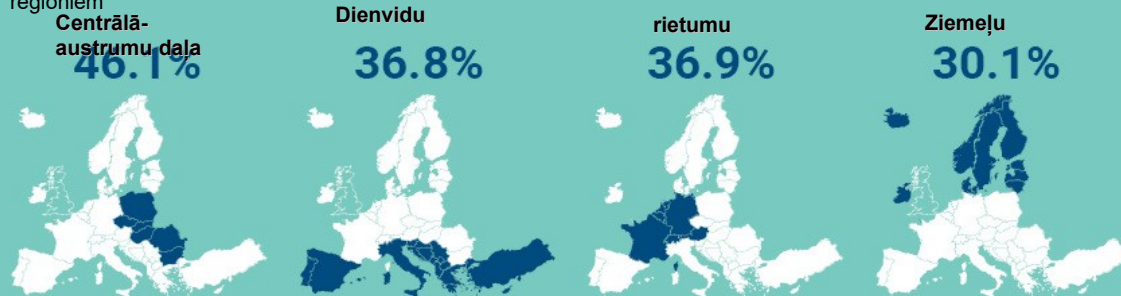
Atbildot uz jautājumu, vai viņi vasarā varētu atļauties uzturēt savu māju pietiekami vēsu, 38,2 % aptaujas respondentu atbildēja negatīvi. Vislielākais to respondentu īpatsvars (46,1 %), kuri vasarā nespēja atļauties uzturēt mājokli vēsu, tika konstatēts Centrāleiropā un Austrumeiropā, salīdzinot ar 30,1 % Ziemeļeiropā (4.2. attēls).

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuru mājsaimniecības vasarā nevar atļauties uzturēt mājokli pietiekami vēsu

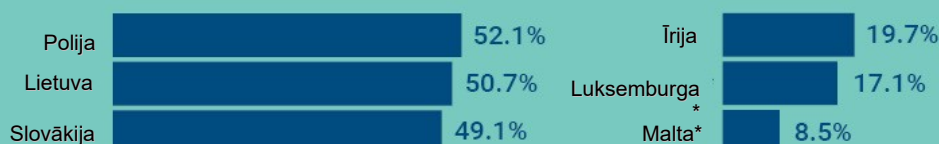
Vai jūs varat atļauties uzturēt savu māju pietiekami vēsu vasarā?

To respondentu procentuālā daļa, kuru mājsaimniecības vasarā nevar atļauties uzturēt mājokli pietiekami vēsu

Respondentu procentuālā daļa pa reģioniem

Valstis ar visaugstāko procentuālo daļu un valstis ar viszemāko procentuālo daļu

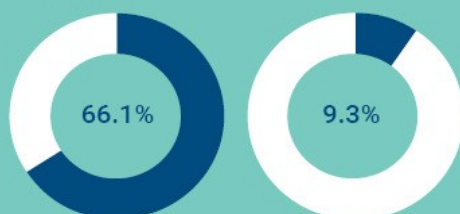
Respondentu procentuālā daļa pēc finanšu līdzekļiem, amata stāža, vecuma un mājsaimniecības sastāva

Cik viegli ir savilkt galus kopā

Ar grūtībām vai lielas grūtības

Viegli vai ļoti viegli

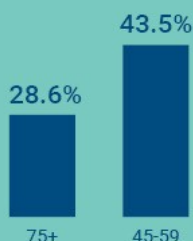
Mājokļa īpašumtiesības

Nomnieks

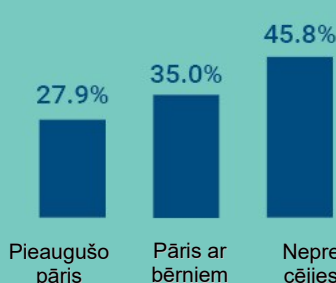
Īpašnieks

Vecums

Mājsaimniecības sastāvs

* Zema uzticamība, pateicoties zēmam parauga lielumam

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads.

Neprecējies / Neprecējusi

Kopumā 40,8 % respondentu ziņoja, ka viņiem ir apdrošināšana pret ekstremāliem laikapstākļiem mājās. Starp valstīm bija būtiskas atšķirības attiecībā uz to, cik respondentu ziņoja par ekstremālu laikapstākļu apdrošināšanu mājās. Zviedrijā tas bija 17,4 % respondentu salīdzinājumā ar 70,1 % Luksemburgā.

Dažādās apdrošināšanas sistēmas katrā valstī ietekmē apdrošināšanas pieejamību un cenu pieņemamību. Saskaņā ar Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes (2024) sniegto informāciju Grieķijai, Itālijai un Rumānijai bija visaugstākie aizsardzības līmeņa starpības rādītāji dabas katastrofu gadījumā, ko izraisīja apdraudējumu kombinācija un zems apdrošināšanas izplatības līmenis. Tika konstatēts, ka plūdu apdrošināšana ir īpaši nepieejama augsta riska apgabalos Polijā un Portugālē, kam sekoja vairāki reģioni Horvātijā, Vācijā un Baltijas valstīs (Tesselaar et al., 2020). Šeit ziņotie Eurofound (2025. gada) apsekojuma rezultāti zināmā mērā atspoguļo šos modeļus (sk. interaktīvo skatītāju). Tomēr pret tiem būtu jāizturas piesardzīgi, jo apsekojuma izlase nebija reprezentatīva un respondenti sniedza informāciju paši. Turklāt pašu paziņotais apdrošināšanas segums var būt pakļauts atsaukšanas neobjektivitātei, jo respondenti, iespējams, precīzi neatceras vai nesaprot savas politikas konkrētos noteikumus attiecībā uz aizsardzību pret ekstrēmām laikapstākļiem.

Vairāk nekā ceturtdaļa aptaujas respondentu norādīja, ka viņi savāc lietus ūdeni mājās, lai to izmantotu sausos periodos. Dažās valstīs, piemēram, Beļģijā, Čehijā un Slovēnijā, vairāk nekā 40 % respondentu bija izveidota lietus ūdens savākšanas sistēma. Ievērojams skaits respondentu ziņoja, ka iepriekšējos piecos gados ir uzstādījuši lietusūdens savākšanas sistēmas (piemēram, 26,7 % respondentu Čehijā, kam sekoja gandrīz ceturtdaļa respondentu Igaunijā un Slovākijā).

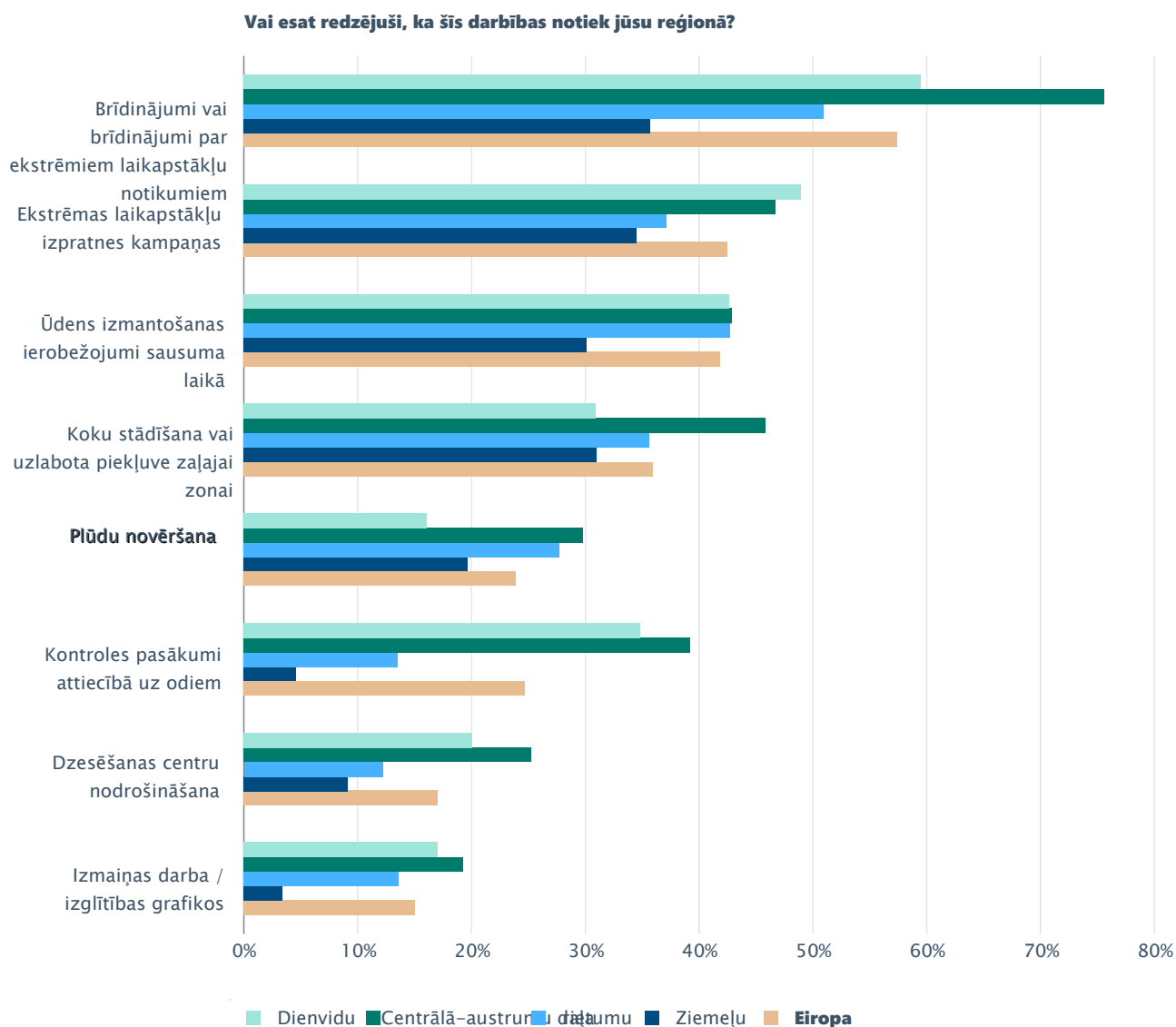
Viens no pasākumiem, par kuriem tika ziņots vismazāk, bija plūdu novēršana; tikai 13,2 % respondentu ziņoja, ka ir ieviesti pasākumi. Īpašuma līmeņa aizsardzība pret plūdiem ir piemērojama tikai teritorijās, kuras var būt pakļautas plūdiem, un tai ir vajadzīgi būtiski ieguldījumi un strukturālas izmaiņas mājoklī.

Tomēr ārkārtas situāciju komplekta sagatavošana ir vienkāršs pasākums, ko ir salīdzinoši lēti īstenot. Neraugoties uz to, komplekti bija ieviesti tikai 13,5 % respondentu mājāsaimniecībā. Dānijā, Igaunijā un Zviedrijā pēdējos piecos gados šo pasākumu ir veikusi ievērojama respondentu procentuālā daļa (vairāk nekā 22 % respondentu katrā no šīm valstīm). Tas var būt saistīts ar nesenajiem to valdību aicinājumiem iedzīvotājiem sagatavoties iespējamām krīzēm, kas saistītas ar Krievijas agresijas karu pret Ukrainu.

4.2 Respondentu darbības izturēšanās jomā

Kopumā 82,2 % respondentu ziņoja, ka savā vietējā teritorijā ir redzējuši vismaz vienu no aptaujā uzskaitītajiem iestādes vadītajiem klimatnoturības pasākumiem (4.3. attēls). Visbiežāk ziņotie pasākumi — agrīnie brīdinājumi un brīdinājumi (par kuriem ziņojuši vairāk nekā 57 % respondentu) un izpratnes veicināšanas kampaņas (ko norādījuši 42,5 % respondentu) — atbilst labam šo pasākumu tvērumam valstu pielāgošanās rīcībpolitikās un valstu veselības stratēģijās (Eiropas Klimata un veselības novērošanas centrs, 2022. gads). Turklāt 19 ES-27 dalībvalstīs (EVA, 2024c) ir ieviesti karstuma veselības rīcības plāni, tostarp brīdinājumi par augstu temperatūru. Tas var daļēji izskaidrot lielo to respondentu skaitu, kuri bija novērojuši brīdinājumus un brīdinājumus.

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri savā teritorijā novēroja klimatnoturības pasākumus

Piezīme. Aptaujas rezultāti par atsevišķām valstīm ir pieejami interaktīvajā skatītājā.

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound datiem (2025).

Agrīnās brīdināšanas sistēmas ir viens no izmaksu ziņā efektīvākajiem pasākumiem pret ekstrēmiem laikapstākļu notikumiem (EVA, 2020; EVA, 2024b). Ja tos izmanto pareizi, tie var samazināt ekstremālu laikapstākļu ietekmi uz cilvēkiem. Piemēram, 2024. gada Centrāleiropas plūdu laikā bojāgājušo skaits bija mazāks nekā iepriekšējos plūdiem. Tas notika, neraugoties uz to, ka nokrišņi bija smagāki un plūdi bija lielāki. Mazāks bojāgājušo skaits ir saistīts ar labi funkcionējošām agrīnās brīdināšanas sistēmām (World Weather Attribution, 2024). Tāpēc novērojums, ka tie tiek plaši izmantoti, būtu jāuzskata par pozitīvu aspektu gatavībā klimata pārmaiņām.

Turklāt vairāk nekā 4 no 10 respondentiem bija saskārušies ar izpratnes veicināšanas kampaņām par klimata pārmaiņām vai ekstrēmiem laikapstākļiem savā teritorijā; šāda veida pasākumi var palielināt agrīno brīdinājumu un brīdinājumu efektivitāti. Zināšanas par to, kā rīkoties ārkārtas situācijā, ir būtiskas, lai nodrošinātu, ka iestāžu izdotie brīdinājumi vai brīdinājumi ir efektīvi (piemēram, Diakakis et al., 2022). Jaunākajā EIB

apsekojumā 38 % respondentu (EIB, 2024) kā svarīgu pielāgošanās pasākumu uzsvēra sabiedrības izglītošanu par to, kādu rīcību pieņemt, lai novērstu ekstremālu laikapstākļu izraisītas problēmas vai reaģētu uz tām.

Par trešo visbiežāk minēto pasākumu — ūdens izmantošanas ierobežojumiem sausuma dēļ — ziņoja 41,8 % respondentu. Ūdens trūkuma skarto ES iedzīvotāju īpatsvars pieaug gan klimata pārmaiņu, gan neilgtspējīgas ūdens resursu apsaimniekošanas kontekstā (EVA, 2025d). Tā rezultātā ūdens izmantošanas ierobežojumi kļūst arvien izplatītāki. Piemēram, 48 % no Eiropā īstenotajiem pašvaldību klimatrīcības plāniem ir izklāstīti ūdens saglabāšanas pasākumi (tostarp normēšana/ierobežojumi un pelēkā ūdens atkalizmantošana) (EVA, 2024b).

Kopumā 35,9 % respondentu ziņoja, ka viņu teritorijā vairāk koku tiek stādīti vai ir uzlabota piekļuve zaļajām zonām. Tas bija respondentu visbiežāk minētais uz infrastruktūru balstītais klimatnoturības pasākums. Dabā balstīti risinājumi, t. i., pasākumi, kuru mērķis ir novērst dabas iedvesmotu vai atbalstītu ietekmi uz klimatu, ES rīcībpolitikā ir atzīti par vienu no galvenajiem risinājumiem, kā pielāgoties klimata pārmaiņām (piemēram, EK, 2021. gads), un tie jau tiek bieži izmantoti. Piemēram, analizējot pilsētu klimatrīcības plānus Eiropā, tika konstatēts, ka 9 no 10 plāniem ietvēra pasākumus, kas saistīti ar vidi, zaļumiem un biodaudzveidību (EVA, 2024b). EIB (2024) apsekojumā 42 % ES respondentu norādīja, ka viena no galvenajām prioritātēm attiecībā uz vietējo pielāgošanos klimata pārmaiņām ir pilsētu atvēršana, pievienojot koku ieskaudas ielas un radot zaļās zonas.

Kontroles pasākumus attiecībā uz odiem novēroja 24,7 % respondentu. Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra aptauja liecina, ka 2021. gadā 18 no 26 aptaujātajām Eiropas valstīm īstenoja sava veida moskītu kontroli (ECDC, 2021). Klimats lielā daļā Eiropas kļūst piemērotāks moskītu pārnēsātām slimībām (van Daalen et al., 2024), un tāpēc nākotnē var sagaidīt, ka šis pasākums būs jāizmanto arī turpmāk.

Nedaudz mazāk kā ceturtdaļa respondentu (23,9 %) ziņoja, ka viņu teritorijā ir īstenoti plūdu novēršanas pasākumi. Tas ir salīdzinoši liels īpatsvars, jo ne visi dzīvo teritorijā, kurai nepieciešama aizsardzība pret plūdiem no upēm, piekrastes vai virszemes ūdeņiem.

No visiem uzskaitītajiem pasākumiem divi, ar kuriem saskārās vismazāk respondentu, bija dzesēšanas centru nodrošināšana (ēkas ar sabiedrībai pieejamu gaisa kondicionēšanu) un izmaiņas darba vai izglītības grafikā, lai izvairītos no karstākā diennakts laika.

Attiecībā uz daudziem iestāžu vadītiem klimatnoturības pasākumiem Centrāleiropa un Austrumeiropa bija reģions, kurā bija vislielākais to respondentu īpatsvars, kuri ziņoja, ka ir ar tiem saskārušies. Ziemeļeiropa bija reģions ar viszemāko procentuālo daļu attiecībā uz daudziem uzskaitītajiem pasākumiem (4.3. attēls).

Būtiskas atšķirības ir vērojamas dažādu valstu respondentu uztverē (sk. [interaktīvo skatītāju](#)). Piemēram, vairāk nekā 90 % respondentu Polijā un Portugālē bija saskārušies ar brīdinājumiem par ekstrēmiem laikapstākļiem salīdzinājumā ar 18,2 % Dānijā vai 23,3 % Zviedrijā. Portugālē un Lietuvā vairāk nekā 70 % respondentu bija atzīmējuši izpratnes veicināšanas kampaņas savā dzīvesvietā.

Gandrīz 60 % respondentu no Ungārijas ziņoja, ka ir redzējuši vairāk koku un zaļo zonu savā teritorijā. Liela daļa respondentu no Grieķijas (45 %) un Rumānijas (vairāk nekā 40 %) ziņoja, ka zina par dzesēšanas centriem savā teritorijā. Austrijā, Čehijā un Slovēnijā bija vislielākais to respondentu īpatsvars, kuri bija pieredzējuši plūdu novēršanas pasākumus savā teritorijā (vairāk nekā 40 %).

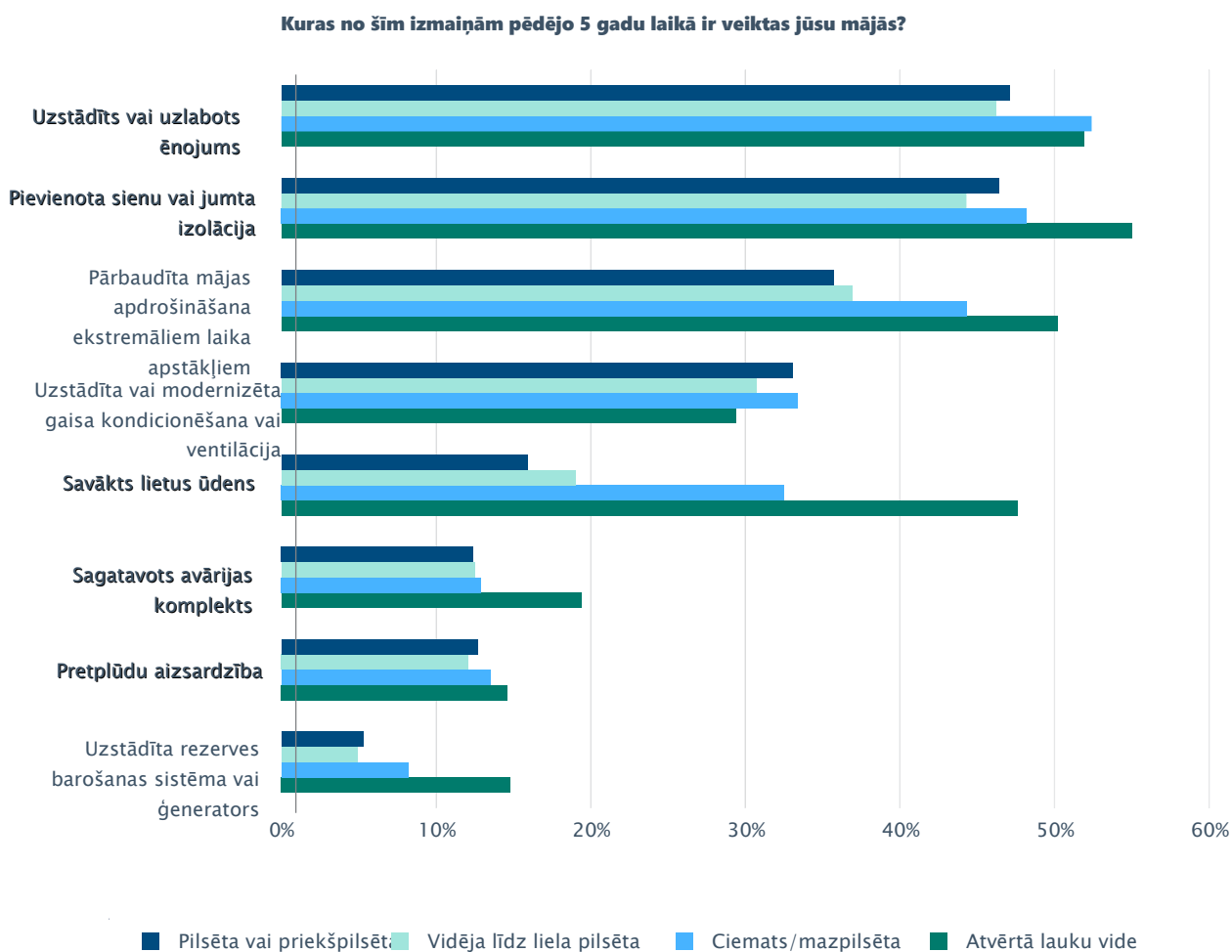
4.3 Atšķirības starp respondentiem pilsētās un laukos

Attiecībā uz māsaimniecību līmeņa noturību lielāks to cilvēku īpatsvars, kuri dzīvo atklātā laukā, bija īstenojis klimatnoturības pasākumus mājās salīdzinājumā ar tiem, kuri dzīvo urbanizētākās teritorijās (4.4. attēls). Aptuveni trīs reizes vairāk respondentu laukos bija lietusūdens savākšanas sistēmas salīdzinājumā ar pilsētām (attiecīgi 47,6 % un 15,9 %) vai rezerves energoapgāde/generators (14,8 % salīdzinājumā ar 5,3 %). To var izskaidrot ar:

Respondenti ziņojuši par 4 klimatnoturības pasākumiem

- lielāks to cilvēku īpatsvars lauku apvidos, kuri dzīvo mājās, nevis dzīvokļos (Eurostat, 2024. gads);
- biežāki mājokļu īpašumtiesību gadījumi lauku apvidos;
- lielāka vajadzība pēc pašpalāvēības lauku apvidos, ņemot vērā zemo iedzīvotāju blīvumu, kā arī vājo infrastruktūru un aprīkojumu.

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri ziņojuši par mājāsaimniecību līmeņa klimatnoturības pasākumiem, dalījumā pa pašu ziņotajiem urbanizācijas līmeņiem

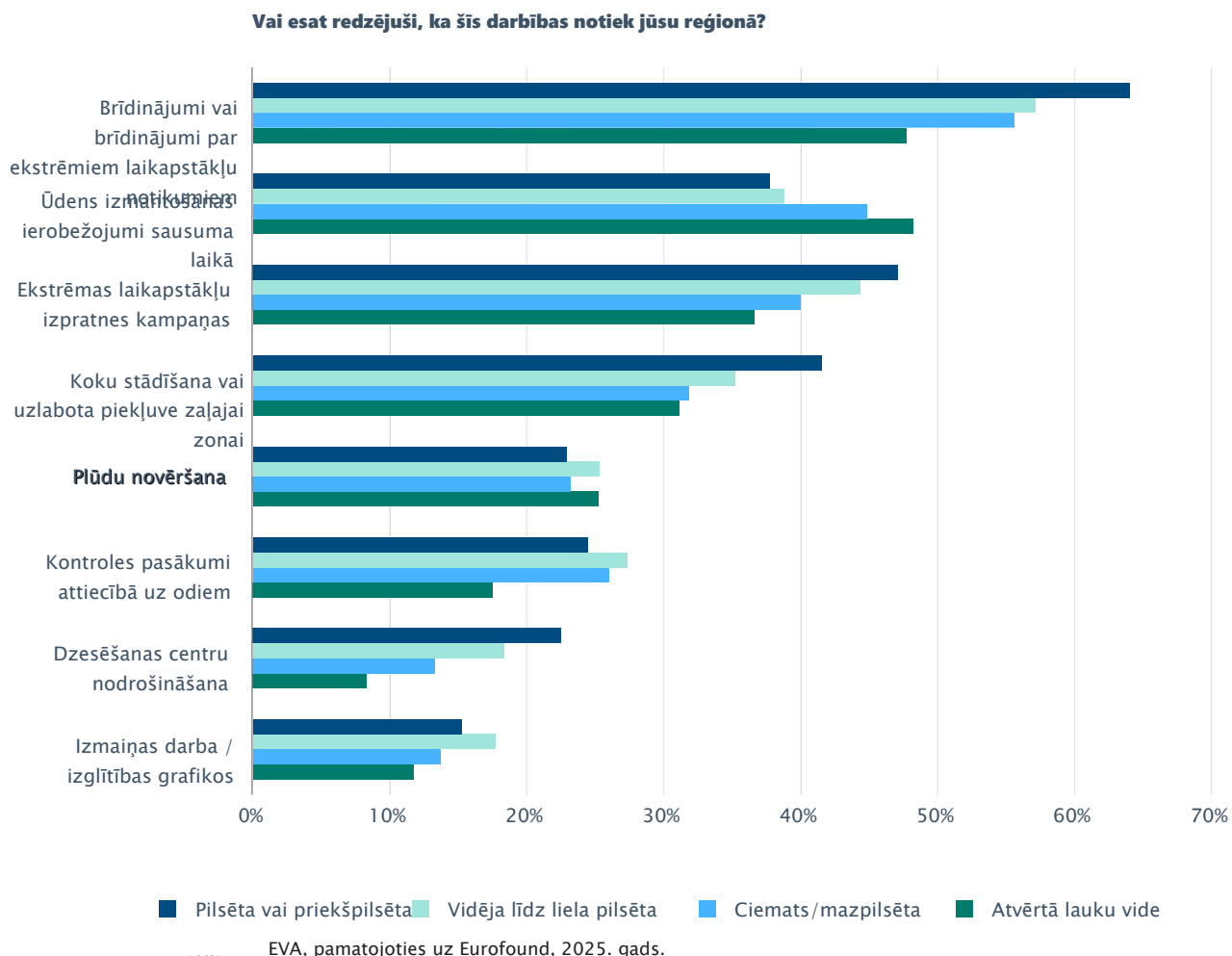

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound datiem (2025).

Turpretī lielāko daļu iestāžu vadīto klimatnoturības pasākumu bija novērojis lielāks respondentu īpatsvars pilsētās un mazpilsētās salīdzinājumā ar respondentiem no ciematiem un lauku apvidiem (izņemot ūdens izmantošanas ierobežojumus un plūdu novēršanu, par kuriem biežāk ziņoja lauku iedzīvotāji; attēls). Tas var būt saistīts ar lielāku iedzīvotāju blīvumu pilsētās un tādējādi lielāku cilvēku un aktīvu vispārējo pakļautību klimata riskiem, kas palielina pielāgošanās pasākumu nepieciešamību un iespējamību.

Tomēr tas var arī atspoguļot lielāku pilsētu lielāku spēju rīkoties pielāgošanās jomā. Piemēram, iepriekšējā EVA analīzē par Pilsētas mēru pakta klimata un enerģētikas jomā parakstītāju pielāgošanās pasākumiem norādīts, ka pašvaldības, kurās ir vairāk nekā 50 000 iedzīvotāju, biežāk nekā mazākas pašvaldības īsteno pasākumus, kas vērsti uz augstu temperatūru, piemēram, koku stādīšanu un pilsētu zaļināšanu (EVA, 2020). Turklāt mazākas pašvaldības un mazpilsētas parasti atpaliek no pilsētām klimata riska un neaizsargātības novērtējumu, politiskā atbalsta pielāgošanās pasākumiem un pielāgošanās finansējuma pieejamības ziņā (EVA, 2020; Venner et al., 2025).

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri uztver iestāžu vadītus klimatnoturības pasākumus, pēc pašu paziņotā urbanizācijas līmeņa

5 Atšķirības starp respondentu grupām

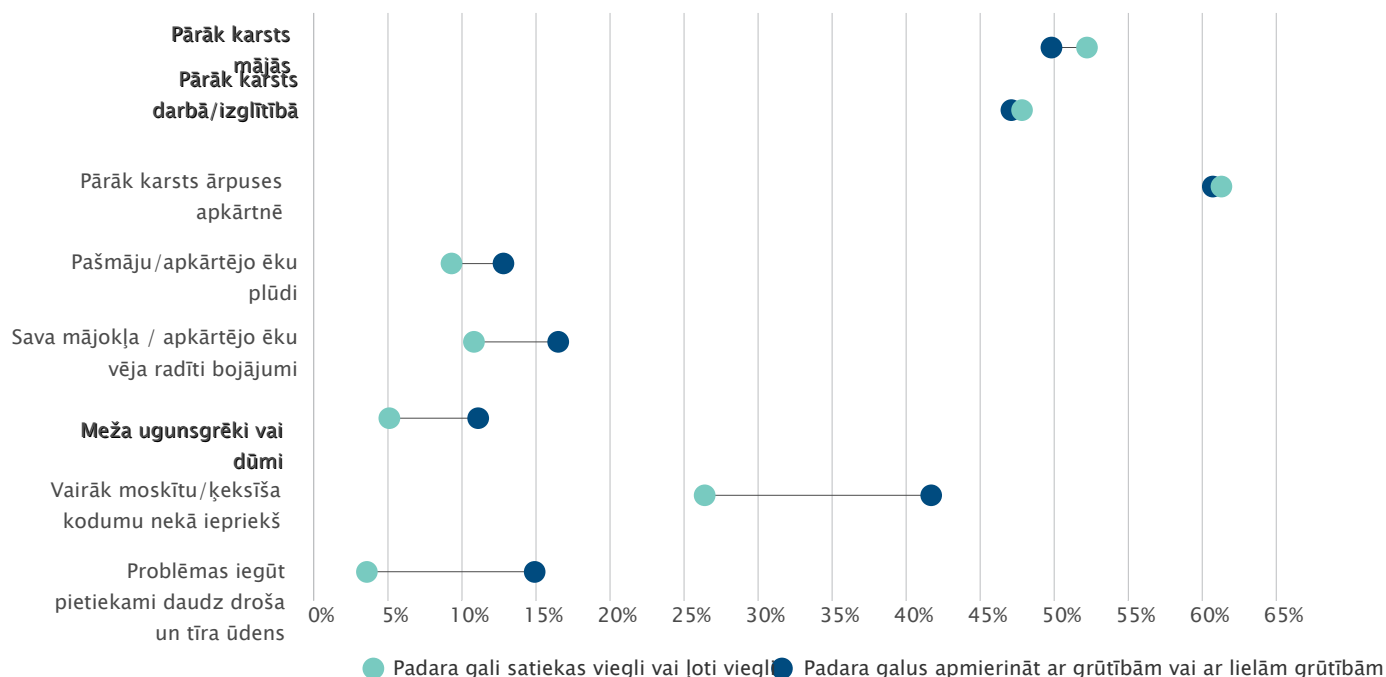
5.1 Mājsaimniecību finanšu līdzekļi

Mājsaimniecību finanšu līdzekļi tika aplēsti, jautājot respondentiem, cik viegli vai grūti viņiem ir sasniegt mērķus ⁽³⁾. Gandrīz visu klimata apdraudējumu gadījumā, izņemot karstumu, lielāks to respondentu īpatsvars, kuri atbildēja, ka galus sastopas ar lielām grūtībām vai grūtībām, ziņoja, ka pēdējo piecu gadu laikā tie ir ietekmēti, salīdzinājumā ar tiem respondentiem, kuri atbildēja, ka galus ir ļoti viegli vai viegli savilkt.

Vairāk nekā divas reizes vairāk respondentu no grupas, kas bija cīnījusies ar finansiāli konstatētiem dabas ugunsgrēkiem vai dūmiem, kur viņi dzīvo, salīdzinājumā ar respondentiem, kas lika galiem satikties viegli vai ļoti viegli. Lielākā relatīvā atšķirība starp respondentiem ar grūtībām un bez grūtībām savilkt galus kopā bija saistīta ar problēmām, kas saistītas ar piekļuvi drošam un tīram ūdenim. Šajā jomā problēmas bija četras reizes vairāk grūtībās nonākušo mājsaimniecību nekā finansiāli nodrošināto mājsaimniecību.

Šajā kontekstā nav pārsteidzoši, ka bažas par turpmāko ietekmi bija lielākas arī starp tiem, kam bija grūtības panākt, lai gandrīz ikviena ietekme atbilstu mērķiem. Vienīgais izņēmums bija augsta temperatūra nākotnē; līdzīgs respondentu procentuālais īpatsvars katrā grupā puda bažas par to (5.1. attēls).

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri saskārušies ar klimata pārmaiņu ietekmi savā teritorijā, sadalījumā pa mājsaimniecību finanšu līdzekļiem

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads.

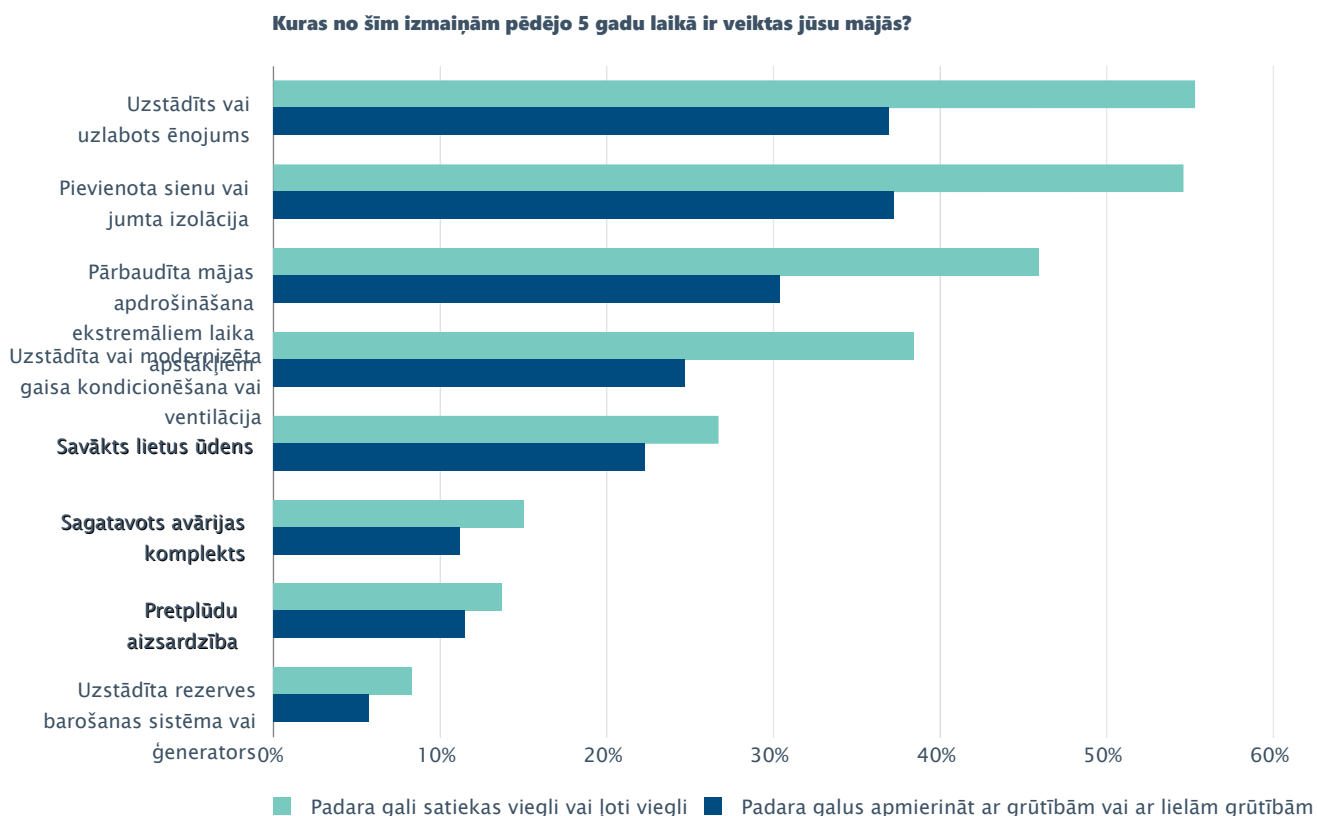
3 Jautājums bija formulēts šādi: 'Mājsaimniecībai var būt dažādi ienākumu avoti, un tajā var ieguldīt vairāk nekā viens mājsaimniecības loceklis. Domājot par jūsu mājsaimniecības kopējiem mēneša ienākumiem, vai jūsu mājsaimniecība spēj savilkt galus ...'. Atbildes varianti bija šādi: 'Ar lielām grūtībām', 'Ar grūtībām', 'Ar zināmām grūtībām', 'Diezgan viegli', 'Viegli', 'Ļoti viegli', 'Nezinu' un 'Nevēlos atbildēt'.

Gandrīz divas reizes vairāk respondentu, kuri beidza darbu, saskārās ar grūtībām vai lielām grūtībām, nevienam no aptaujas anketā uzskaitītajiem klimatnoturības pasākumiem mājās nebija (31,8 %) salīdzinājumā ar 16,0 % respondentu, kuri beidza darbu, satikās ļoti viegli vai viegli. Attiecībā uz katru māsaimniecības līmeņa klimatnoturības pasākumu to respondentu procentuālā daļa, kuriem bija grūtības savilkt galus kopā, bija mazāka nekā to respondentu procentuālā daļa, kuriem bija grūtības savilkt galus kopā mājās (5.2. attēls). Šie rezultāti liecina, ka pastāv ievērojama nevienlīdzība starp grupām ar atšķirīgu ekonomisko statusu attiecībā uz māsaimniecību līmeņa gatavību ekstrēmām laikapstākļu notikumiem.

Pieejamība cenas ziņā, visticamāk, būs galvenais šķērslis noturības pasākumu plašai ieviešanai. Lai gan 9,3 % respondentu, kas gatavoja galdus viegli vai ļoti viegli, vasarā nevarēja atļauties uzturēt mājokli pietiekami vēsu, to respondentu vidū, kas gatavoja galdus ar grūtībām vai lielām grūtībām, šis skaits bija septiņkārt lielāks (66,1 %) (4.2. attēls).

Nevienlīdzību var saasināt tas, ka dažas no plaši izmantotajām metodēm mājokļu struktūras uzlabošanai, piemēram, subsīdijas jumtu vai sienu siltināšanai, mēdz neproporcionāli dot labumu grupām ar augstākiem ienākumiem, kurām ir finanšu līdzekļi, lai iegādātos subsidētos priekšmetus, piemēram, materiālus mājokļu modernizācijai (Eiropas Parlaments, 2024).

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri ziņo par māsaimniecību līmeņa klimatnoturības pasākumiem, dalījumā pa māsaimniecību finanšu līdzekļiem

Piezīme. Māsaimniecību līmeņa klimatnoturības pasākumi ietver iepriekš ieviestos, kā arī pēdējos piecos gados ieviestos pasākumus.

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads.

5 Atšķirības starp respondentu grupām

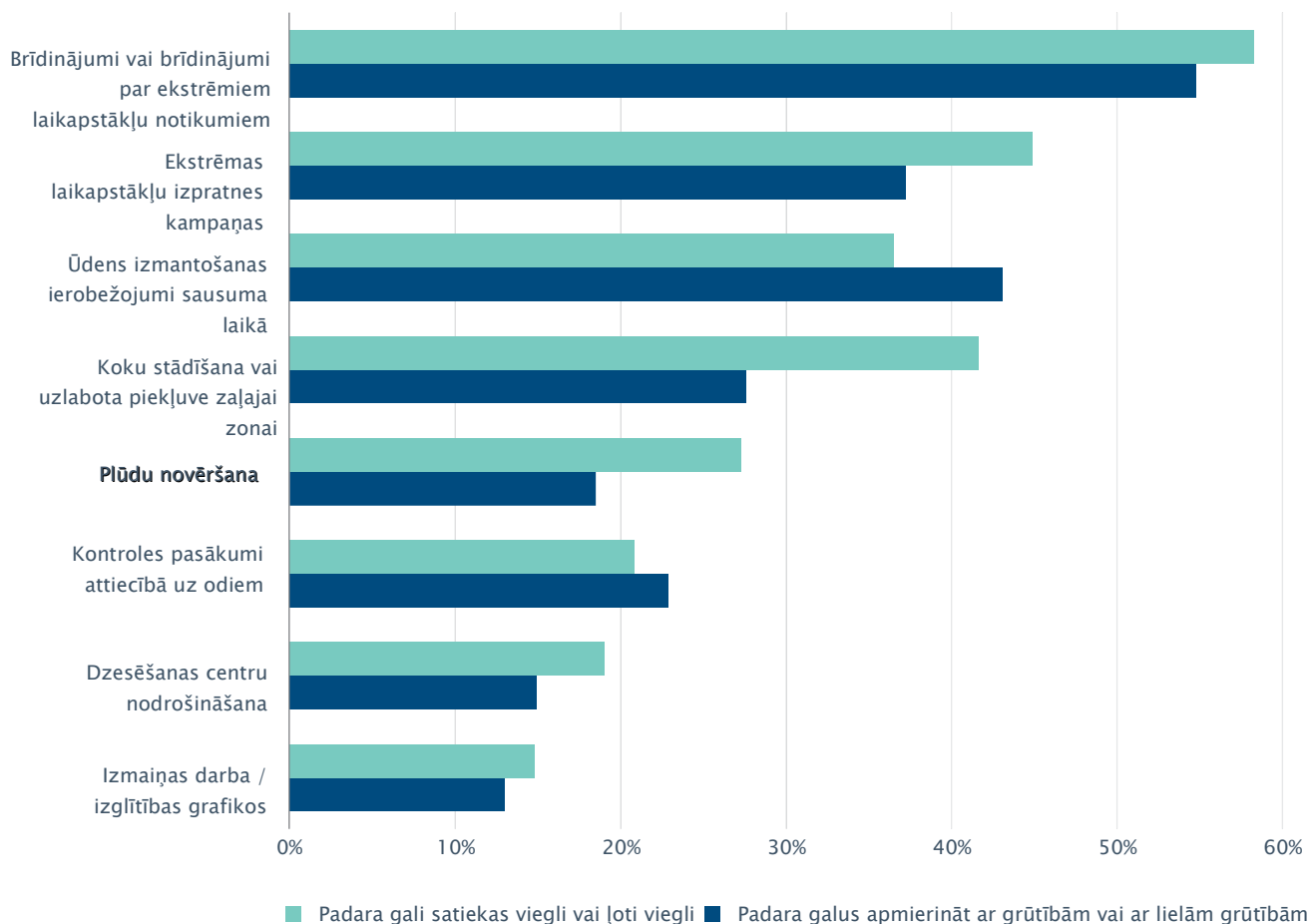
Attiecībā uz iestāžu vadītiem klimatnoturības pasākumiem, proti, plūdu novēršanu, koku stādīšanu / zaļināšanu pilsētās, dzesēšanas centru nodrošināšanu un izpratnes veicināšanas kampaņām, lielāks to respondentu īpatsvars, kuri satiekas ar galiem, ļoti viegli vai viegli ziņo, ka ir redzējuši tos savā teritorijā, salīdzinājumā ar tiem, kuriem ir grūtības satikt galus (5.3. attēls). Ir atzīts, ka grupas ar zemākiem ienākumiem ne vienmēr gūst taisnīgu labumu no pielāgošanās darbībām (EVA, 2022b). Tas var būt saistīts ar to, ka cilvēki no finansiāli nelabvēlīgā situācijā esošiem apgabaliem nav tik labi sagatavoti, lai atbalstītu konkrētus pasākumus, piemēram, pilsētu zaļināšanu, salīdzinājumā ar turīgākām kopienām.

Turklāt mājokļu cenas un īres maksas zaļākās teritorijās parasti ir augstākas, neļaujot tur dzīvot mazāk turīgiem iedzīvotājiem. Izmaksu un ieguvumu analīze, ko piemēro, plānojot aizsardzību pret plūdiem, var novest pie tā, ka teritorijām ar augstu nekustamā īpašuma vērtību tiek piešķirta prioritāte investīcijām, jo tās nodrošina vislabāko ekonomisko pamatojumu finansiālā ziņā (EVA, 2025b).

Lai gan šeit paziņotie rezultāti atspoguļo indivīdu uztveri, nevis atspoguļo faktu novērtējumu par dažādu pasākumu īstenošanas stāvokli, tie tomēr veicina izpratni par sociālo taisnīgumu saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām Eiropā.

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri uztver iestāžu vadītus klimatnoturības pasākumus, pēc māsaimniecību finanšu līdzekļiem

Vai esat redzējuši, ka šīs darbības notiek jūsu reģionā?

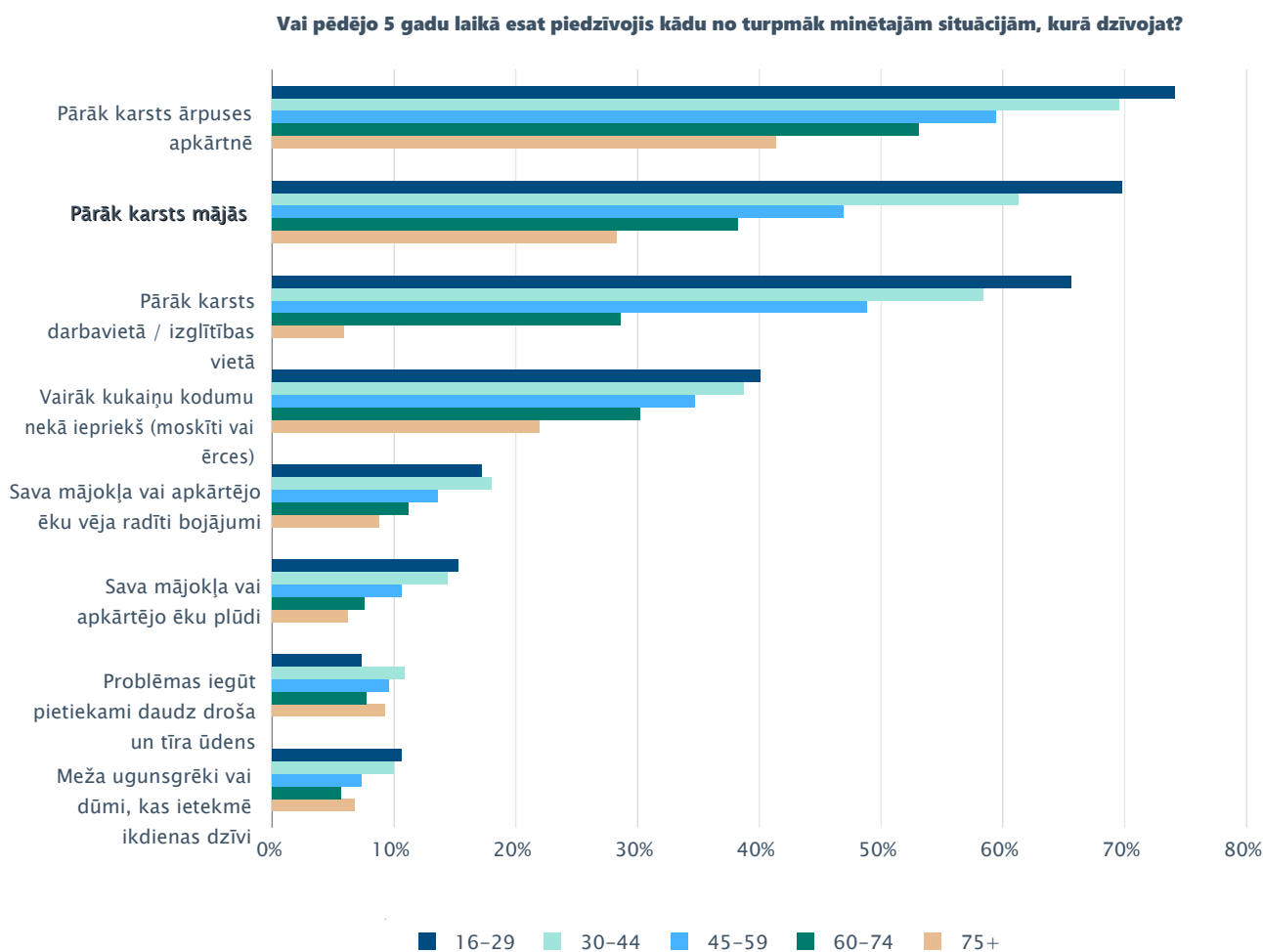

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads.

5.2 Vecums

Attiecībā uz gandrīz visu anketā iekļauto ar klimatu saistīto ietekmi lielāka daļa respondentu jaunākajā vecuma grupā saskārās ar šādu ietekmi salīdzinājumā ar vecākajām grupām (5.4. attēls); gados jaunāki respondenti arī pastāvīgi bija vairāk nobažījušies par nākotnes klimata pārmaiņu jautājumiem nekā vecākā grupa (5.6. attēls). Tas atbilst konstatējumiem, kas izklāstīti 2025. gada Eurobarometra īpašajā ziņojumā par klimata pārmaiņām, kurā jaunākie respondenti bija to grupu vidū, kuras klimata pārmaiņas visdrīzāk uzskatīja par nopietnu problēmu (EK, 2025a).

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri savā teritorijā saskārušies ar klimata pārmaiņu ietekmi, pa vecuma grupām

Piezīme. Skaitļu diapazoni apzīmē vecuma diapazonus.

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads.

5 Atšķirības starp respondentu grupām

Lielākajā daļā mājāsaimniecību līmeņa klimatnoturības pasākumu lielākais to respondentu īpatsvars, kuri tos bija ieviesuši, bija vecākajā vecuma grupā (5.5. attēls). Tas varētu būt tāpēc, ka gados vecāki respondenti, visticamāk, ir mājokļu īpašnieki, nevis īrnieki, ļaujot viņiem veikt izmaiņas savā mājoklī. Turklāt daži pētījumi liecina, ka vecāka gadagājuma cilvēki var vairāk izvairīties no riska (Titko et al., 2021).

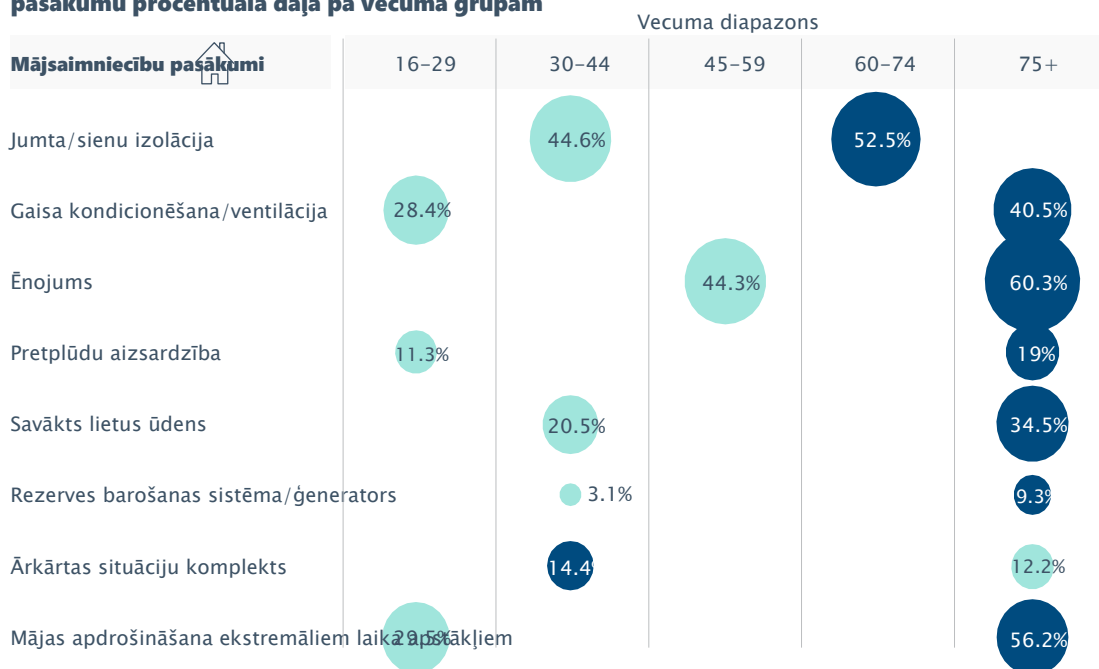
Vislielākais to respondentu īpatsvars vecumā no 45 līdz 59 gadiem, kuri nevarēja atļauties atvēsināt mājokli (43,5 %), bija vecuma grupā no 45 līdz 59 gadiem. Vismazākais to respondentu īpatsvars (28,6 %), kuri nevarēja atļauties atvēsināt savu mājokli, bija to respondentu vidū, kuri bija vecumā virs 75 gadiem. Vecāka gadagājuma cilvēki ir to grupu vidū, kuras visaugstākā temperatūra skar visvairāk (PVO Europe, 2021); kā tāds siltuma komforts ir atslēga šai grupai karstā laikā. Interpretējot šos rezultātus, jāatzīmē, ka, ņemot vērā aptaujas tiešsaistes raksturu, uz to atbildēja tikai vecāka gadagājuma cilvēki ar piekļuvi internetam un tehnoloģisko izpratni; tāpēc maz ticams, ka tā būs reprezentatīva attiecībā uz neaizsargātākajām vecāka gadagājuma iedzīvotāju grupām.

Apgabalā novērotie iestāžu vadītie klimatnoturības pasākumi ir daudzveidīgāki attiecībā uz vecuma grupām. Jaunākie respondenti, visticamāk, ir norādījuši uz ūdens izmantošanas ierobežojumiem un dzesēšanas centru klātbūtni, bet, visticamāk, ir redzējuši brīdinājumus vai brīdinājumus, izpratnes veicināšanas kampaņas, pilsētvides zaļināšanu un plūdu novēršanu (5.5. attēls).

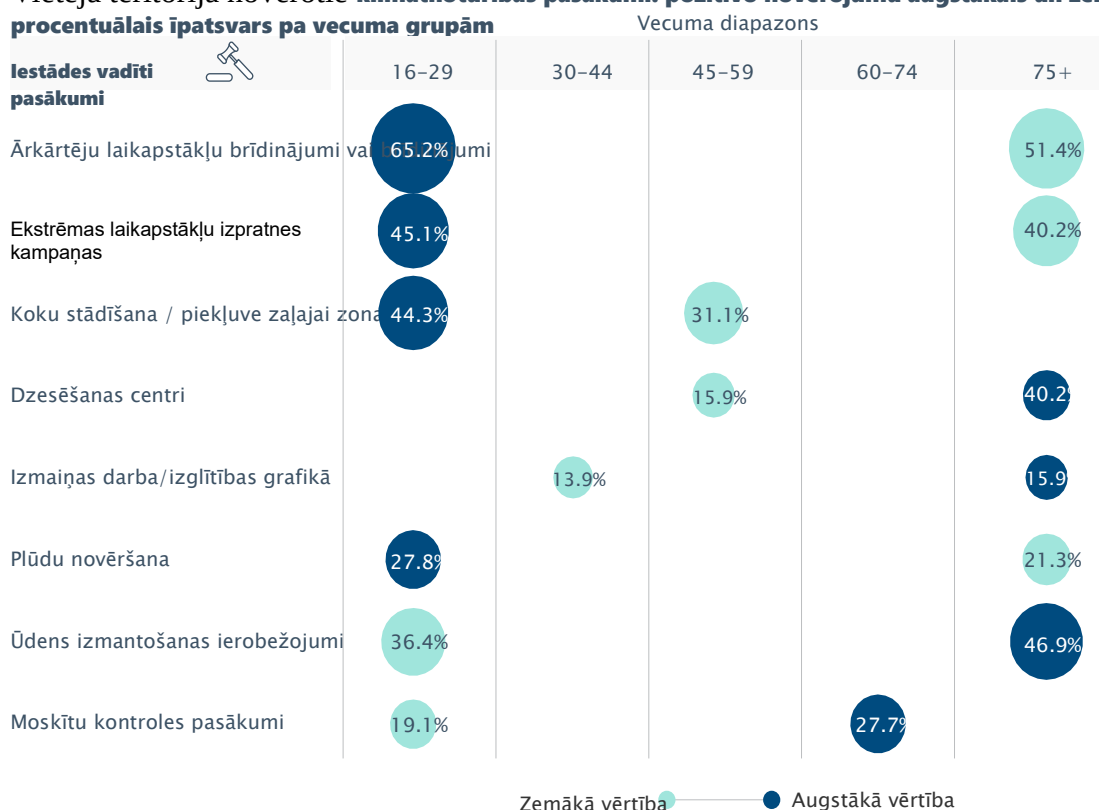

© Aboodi Vesakaran, bez šļakatām

attēls. Mājsaimniecību pasākumu pieņemšana un informētība par iestāžu vadītiem pasākumiem sadalījumā pēc vecuma
Mājsaimniecību klimatnoturības pasākumu pieņemšana: lielākā un mazākā spēkā esošo pasākumu procentuālā daļa pa vecuma grupām

Vietējā teritorijā novērotie klimatnoturības pasākumi: pozitīvo novērojumu augstākais un zemākais procentuālais īpatsvars pa vecuma grupām

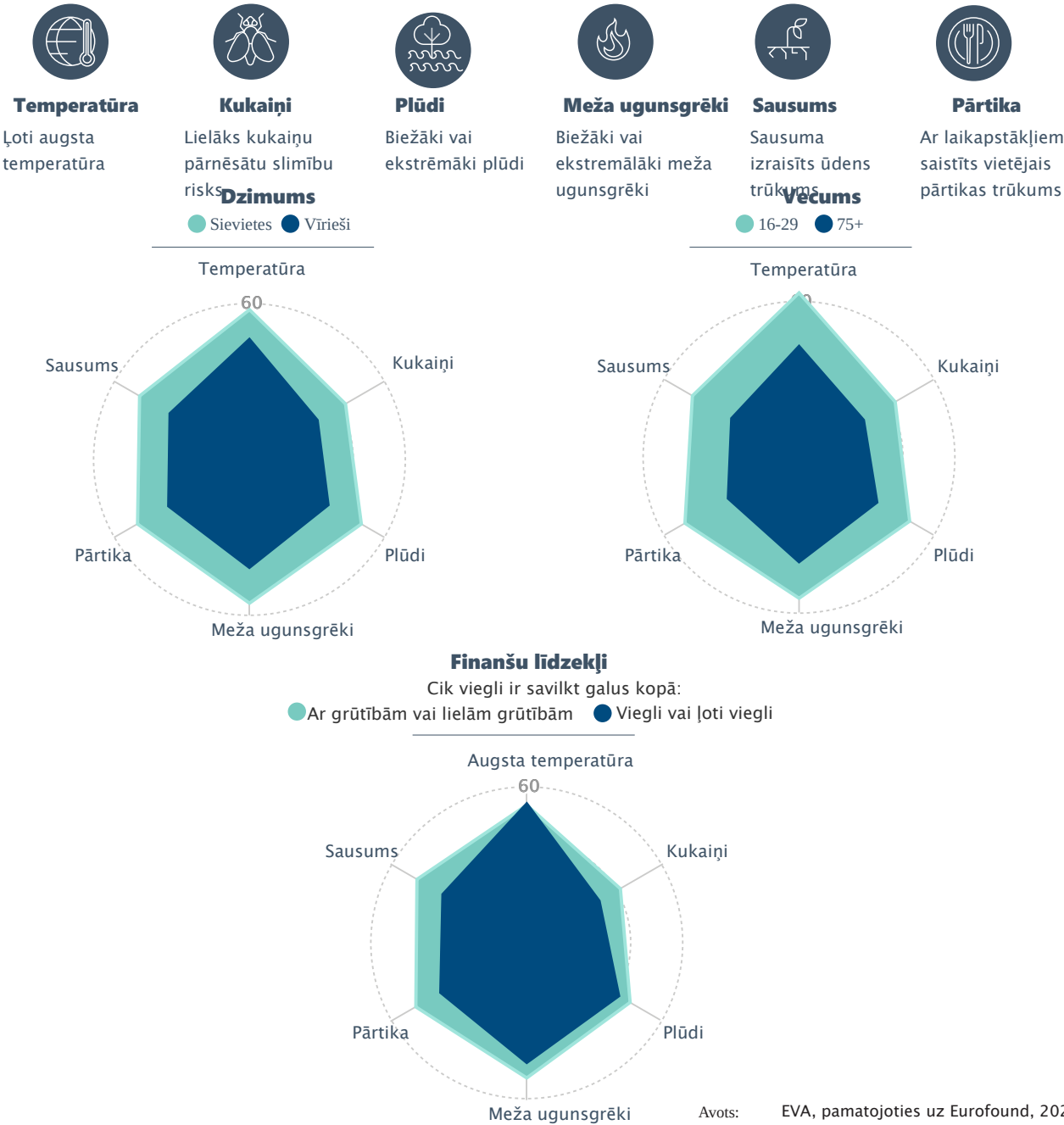

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads.

5.3 Dzimums

To vīriešu un sieviešu procentuālā daļa, kuri ziņoja, ka pēdējo piecu gadu laikā ir saskārušies ar klimata pārmaiņu ietekmi savā dzīvesvietā, atšķīrās minimāli. Vienīgā ietekme, par kuru tika ziņots, bija kukaiņu kodumi; 39,2 % sieviešu ziņoja par paaugstinātu kodumu salīdzinājumā ar 28,8 % vīriešu. Lielāks sieviešu īpatsvars salīdzinājumā ar vīriešiem bija ļoti vai diezgan nobažījies par visu turpmāko ietekmi uz klimatu, kas uzskaitīta apsekojumā (5.6. attēls). Tas atbilst konstatējumiem Eiropas Komisijas 2025. gada īpašajā ziņojumā par klimata pārmaiņām (EK, 2025a).

5.6. attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri ir nobažījušies par turpmāko ietekmi uz klimatu pēc dzimuma, vecuma un finanšu līdzekļiem

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads.

5.4 Mājokļa īpašumtiesības

Īrnieki, jo īpaši tie, kas dzīvo privāti īrētos mājokļos, visdrīzāk jutās pārāk karsti mājās (kā arī savā darba/izglītības vietā un ārpus tās) salīdzinājumā ar mājokļu īpašniekiem (5.7. attēls). Lai gan šis apsekojums to neaptver, mājokļa kvalitāte — mājokļa veids un vecums, ventilācijas līmenis, atrašanās vieta, būvmateriāli un ēnojums — ir galvenais faktors, kas ietekmē eksponētību ārkārtējam karstumam (Zhang et al., 2025). Lielākā daļa Eiropas ēku fonda tika uzbūvēta pirms termisko standartu ieviešanas, un gandrīz 75 % fonda ir energoneefektīvi, kas palielina pārkaršanas risku mājās (EVA, 2022a).

To papildina īpašumtiesību statuss. Nomniekiem var trūkt stimula vai ilgtermiņa stabilitātes, lai pamatotu mājokļu uzlabojumus, kas tos aizsargā no ietekmes, kura saistīta ar klimata pārmaiņām (t. i., ieguldījums dzesēšanas sistēmā). Turklāt mājokļu modernizācijas programmas, kas paredzētas, lai uzlabotu siltumkomfortu (t. i., uzstādītu siltumsūkņus) un aizsargātu pret citiem ar klimatu saistītiem apdraudējumiem, piemēram, plūdiem, bieži ir vērstas uz īpašumu īpašniekiem, nevis īrniekiem.

Tomēr nekustamā īpašuma īpašnieki var nevēlēties maksāt par šādiem pasākumiem, jo viņi to nedara.

gūt tiešu labumu no uzlabojumiem. Šo problēmu parasti dēvē par “dalīto stimulu problēmu” (JRC, 2017). Īres īpašumu renovācija var arī izraisīt īres maksas pieaugumu un potenciālu “renovāciju”, t. i., īrnieku pārcelšanos, jo viņi vairs nevar atļauties jauno īri (EEZ, 2025b).

Mazāks īrnieku skaits, jo īpaši privāti īrētos mājokļos, ziņoja par māsaimniecību līmeņa klimatnoturības pasākumiem salīdzinājumā ar mājokļu īpašniekiem. To mājokļu īpašnieku īpatsvars, kuriem bija mājokļa apdrošināšana, kas sedz ekstremālus laikapstākļu notikumus, uzlabotu gaisa kondicionēšanu vai ventilāciju, vai rezerves barošanas avotu, bija gandrīz divreiz lielāks nekā īrniekiem (5.8. attēls).

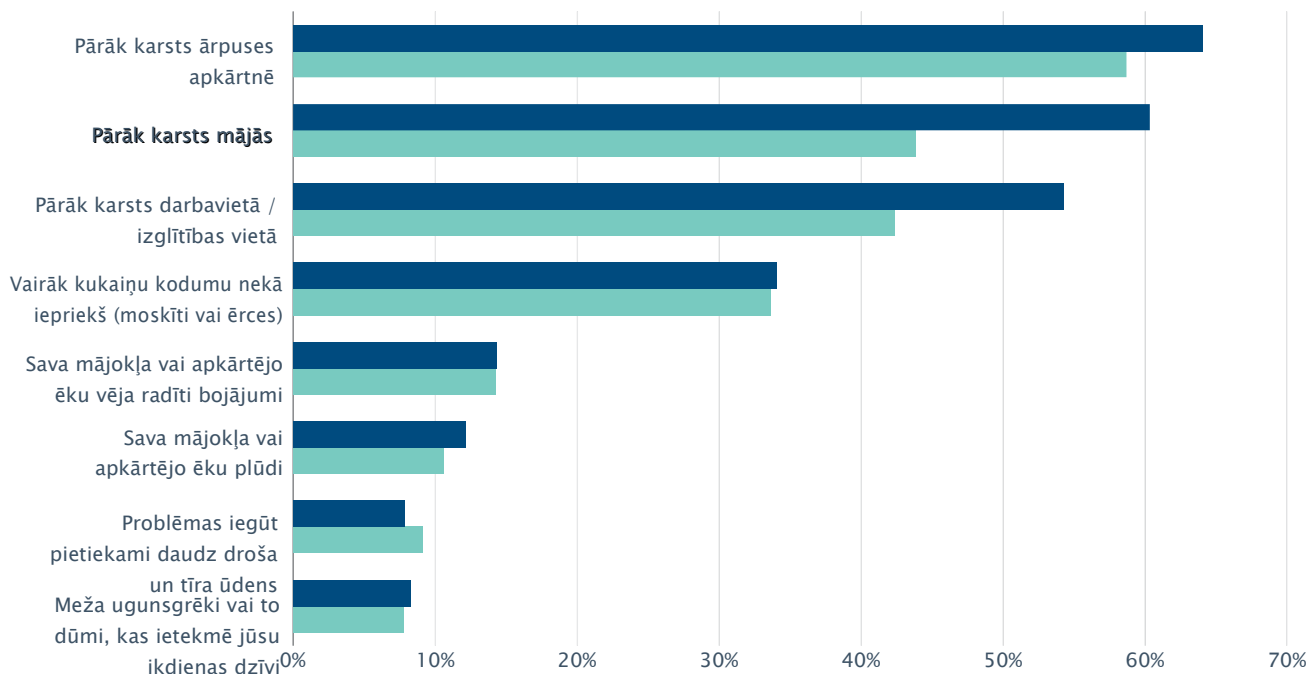

© Stefano Scagliarini, Urban Treasures/EEA (Pilsētu dārgumi/EEZ)

5 Atšķirības starp respondentu grupām

5.7. attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri saskārās ar klimata ietekmi savā teritorijā, dalījumā pa mājokļu īpašumtiesību veidiem

Vai pēdējo 5 gadu laikā esat piedzīvojis kādu no turpmāk minētajām situācijām, kurā dzīvojat?

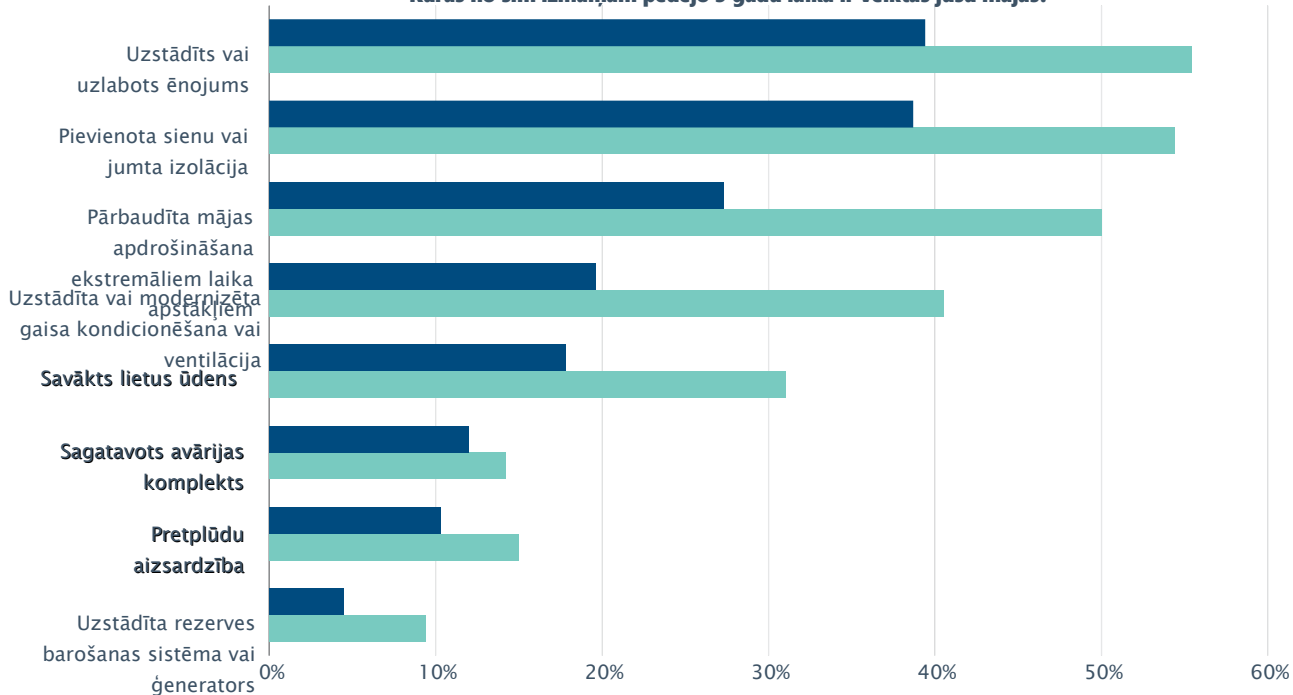

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads. ■ Nomnieka mājoklis ■ Īpašnieka mājoklis

Pastāvēja arī atšķirības starp mājokļu īpašumtiesību grupām saistībā ar to teritorijā konstatētajiem klimatnoturības pasākumiem. Attiecībā uz uzskaitītajiem pasākumiem lielāks skaits mājokļu īpašnieku ziņoja par informētības veicināšanas kampaņām, izmaiņām viņu darba vai izglītības grafikā, odu kontroles pasākumiem, koku stādīšanu/apzaļumošanu pilsētās un ūdens izmantošanas ierobežojumiem (5.9. attēls).

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri ziņo par māsaimniecību līmeņa klimatnoturības pasākumiem, dalījumā pa mājokļu īpašumtiesību veidiem

Kuras no šīm izmaiņām pēdējo 5 gadu laikā ir veiktas jūsu mājās?

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2025. gads. ■ Nomnieka mājoklis ■ Īpašnieka mājoklis

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri savā teritorijā uztver iestāžu vadītus klimatnoturības pasākumus, dalījumā pa mājokļu īpašumtiesību veidiem

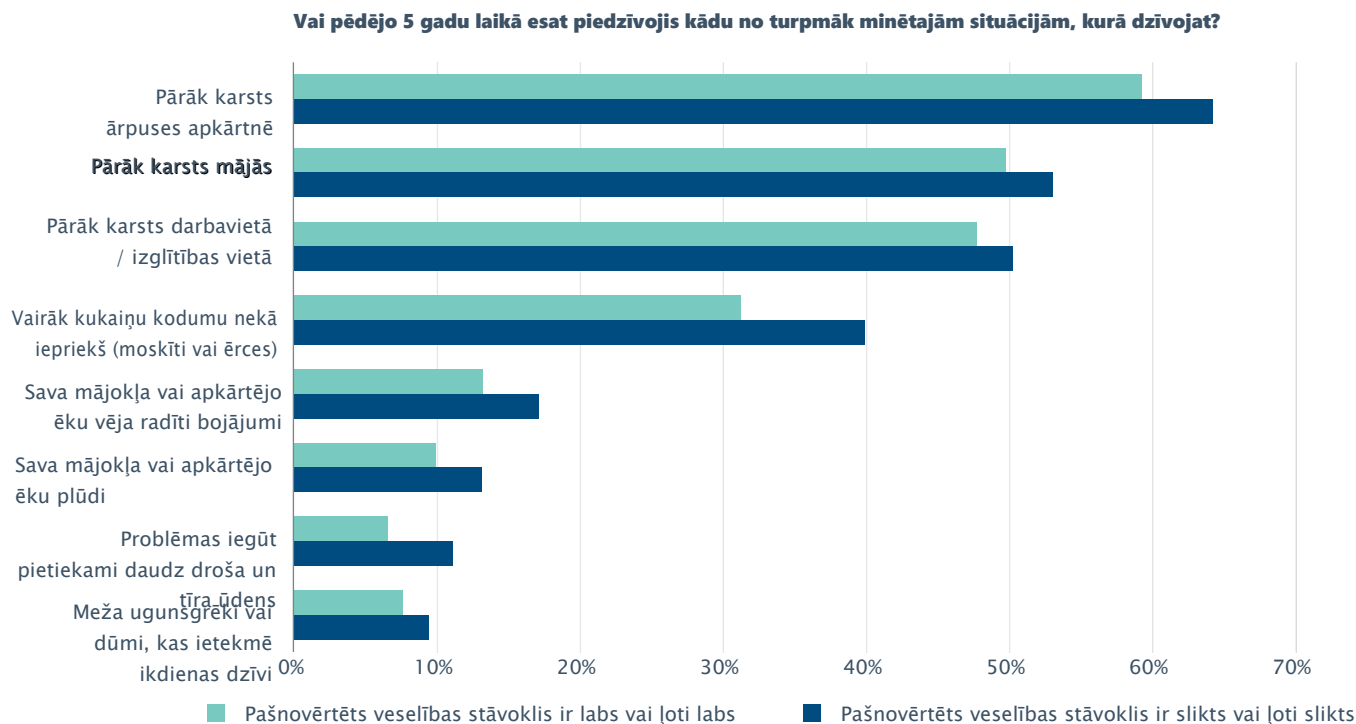
Measure	Brīdinājumi vai brīdinājumi par ekstrēmām laikapstākļu nokrišņiem (%)	Ekstrēmās laikapstākļu izpratnes kampaņas (%)
Brīdinājumi vai brīdinājumi par ekstrēmām laikapstākļu nokrišņiem	58	57
Ekstrēmās laikapstākļu izpratnes kampaņas	40	45
Ūdens izmantošanas ierobežojumi sausuma laikā	38	44
Koku stādīšana vai uzlabota piekļuve zaļajai zonai	33	37
Plūdu novēršana	24	24
Kontroles pasākumi attiecībā uz odiem	18	28
Dzesēšanas centru nodrošināšana	16	18
Izmaiņas darba / izglītības grafikos	12	17

Avots: EVA, pamatojoties uz Eurofound, 2019.

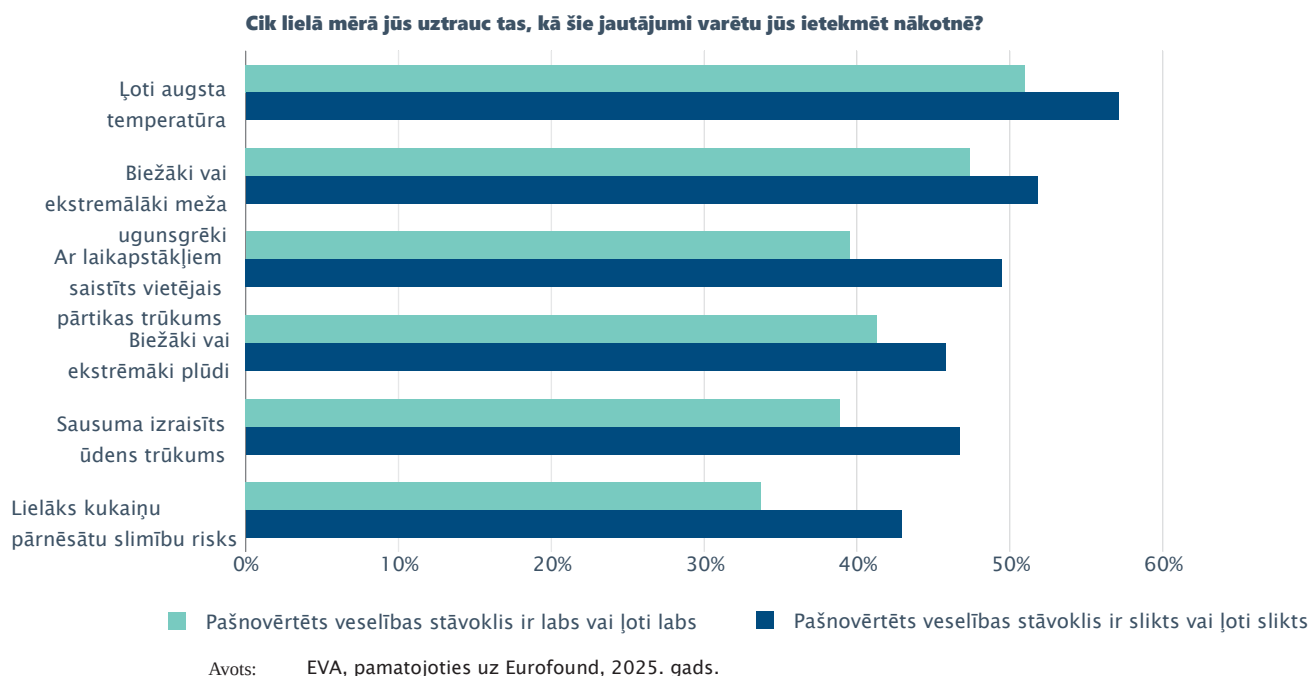
5.5 Iedzīvotāju paziņotais veselības stāvoklis

Kopumā, salīdzinot ar respondentiem ar labu vai ļoti labu pašnovērtējumu veselības jomā, respondenti ar sliktāku pašnovērtējumu veselības jomā biežāk ziņoja, ka pēdējo piecu gadu laikā ir saskārušies ar klimata ietekmi (5.10. attēls), un pauda lielas vai diezgan lielas bažas par klimata ietekmi nākotnē (5.11. attēls).

5.10. attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri saskārās ar klimata ietekmi savā teritorijā, pēc pašnovērtējuma veselības stāvokļa

attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri ir nobažījušies par turpmāko ietekmi uz klimatu, pēc pašnovērtējuma veselības stāvokļa

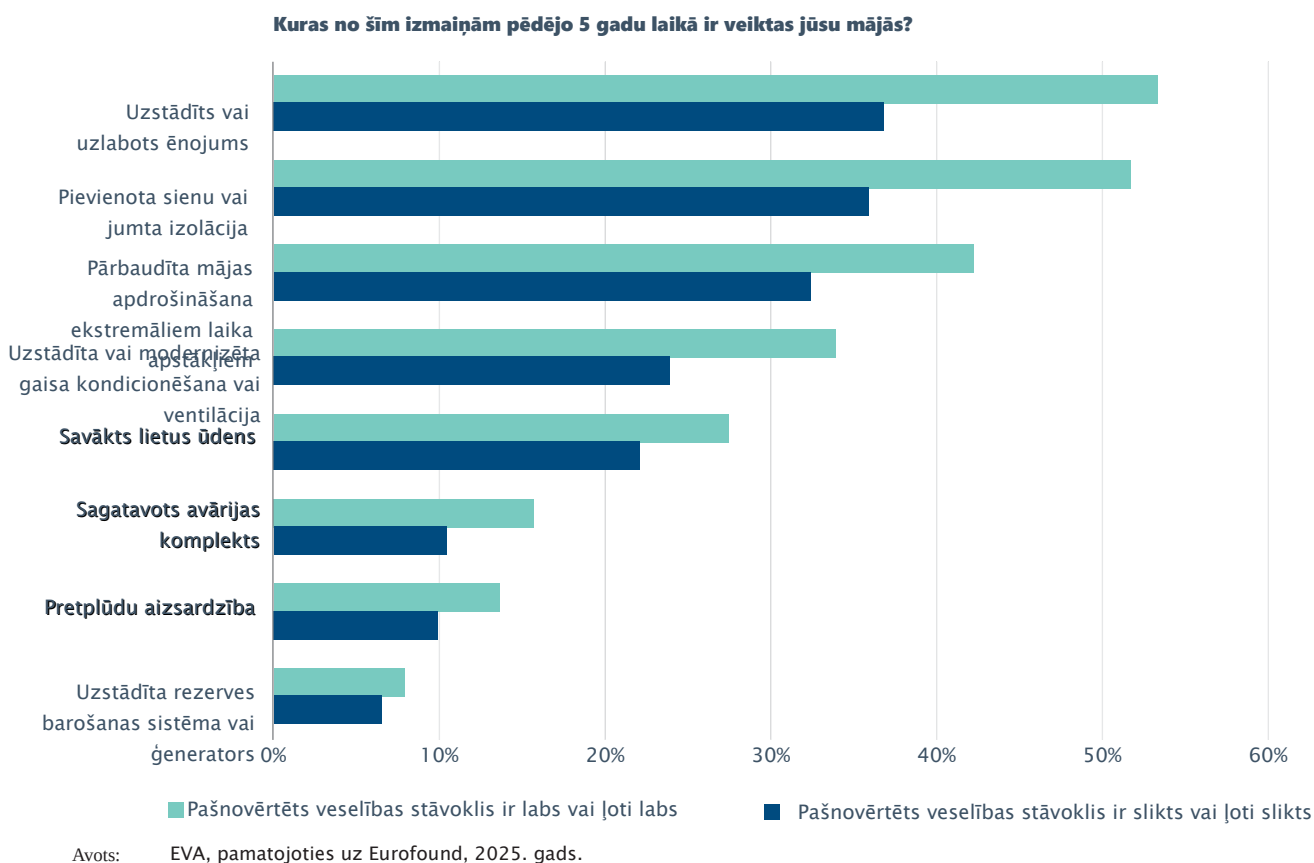

Turklāt mazāks to respondentu īpatsvars, kuriem ir sliktāks pašnovērtējums veselības jomā, ziņoja gan par māsaimniecības līmeņa noturības pasākumiem, gan par iestāžu vadītiem pasākumiem savā jomā (5.12. un 5.13. attēls). Cilvēki ar iepriekš pastāvošām veselības problēmām ir vieni no visvairāk pakļautajiem karstuma un citu ekstrēmu laikapstākļu notikumu ietekmei (PVO Europe, 2021; EVA, 2025b). Tādējādi mazāks klimatnoturības pasākumu skaits, kas pieejams cilvēkiem ar sliktu veselību, var saasināt riskus šai grupai.

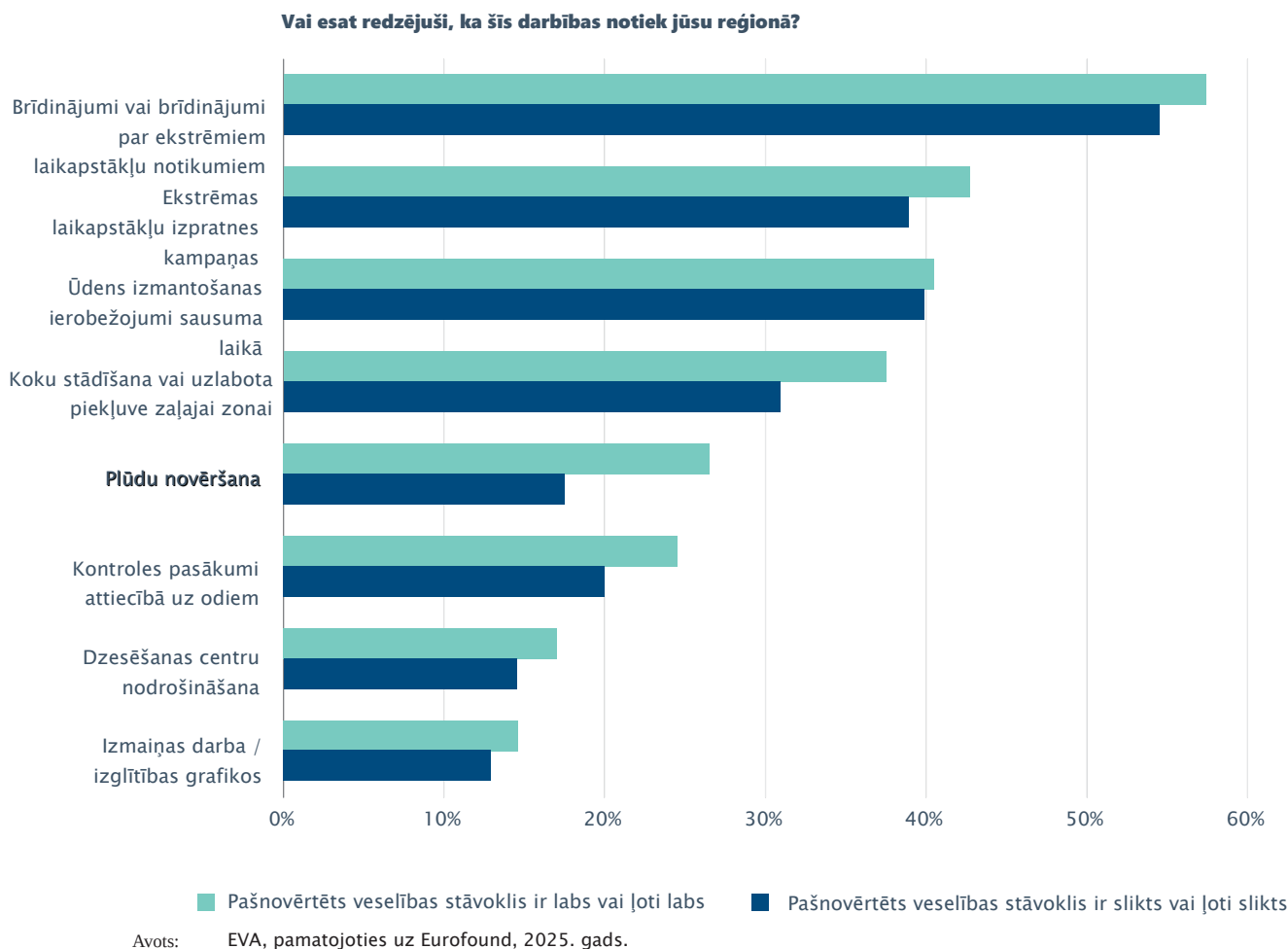
Slikta veselība var samazināt personas spēju strādāt un tādējādi samazināt māsaimniecības līmeņa klimatnoturības pasākumu pieejamību cenas ziņā. Divreiz vairāk cilvēku ar pašnovērtējumu par ļoti sliktu vai sliktu veselību (55,2 %) ziņoja, ka vasarā nespēj atļauties uzturēt mājokli pietiekami vēsu, salīdzinot ar tiem, kuri savu veselību novērtēja kā ļoti labu vai labu (27,5 %).

Cilvēki ar nopietnām veselības problēmām var būt mājās ilgu laiku un var būt īpaši jutīgi pret karstumu sava stāvokļa vai lietoto zāļu veida dēļ (PVO Europe, 2021). Ir svarīgi, lai viņiem būtu ērta temperatūra mājās. Tomēr 54,9 % no tiem, kuri ziņoja, ka viņu ikdienas darbību būtiski ierobežo fiziskas vai garīgas problēmas, slimības un invaliditāte, norādīja, ka vasarā nevar atļauties uzturēt mājokli vēsu, salīdzinājumā ar 30,8 % no tiem, kuri ziņoja, ka šādas veselības problēmas viņus neierobežo. Tāpēc ir būtiski nodrošināt, ka ikvienam karstā laikā ir piekļuve cenas ziņā pieejamai un ilgtspējīgai dzesēšanai, jo īpaši ņemot vērā straujo klimata sasilšanu.

5.12. attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri ziņo par māsaimniecību līmeņa klimatnoturības pasākumiem, pēc pašnovērtējuma veselības stāvokļa

5.13. attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuri ziņo par iestādes vadītiem klimatnoturības pasākumiem, pēc pašnovērtējuma veselības stāvokļa

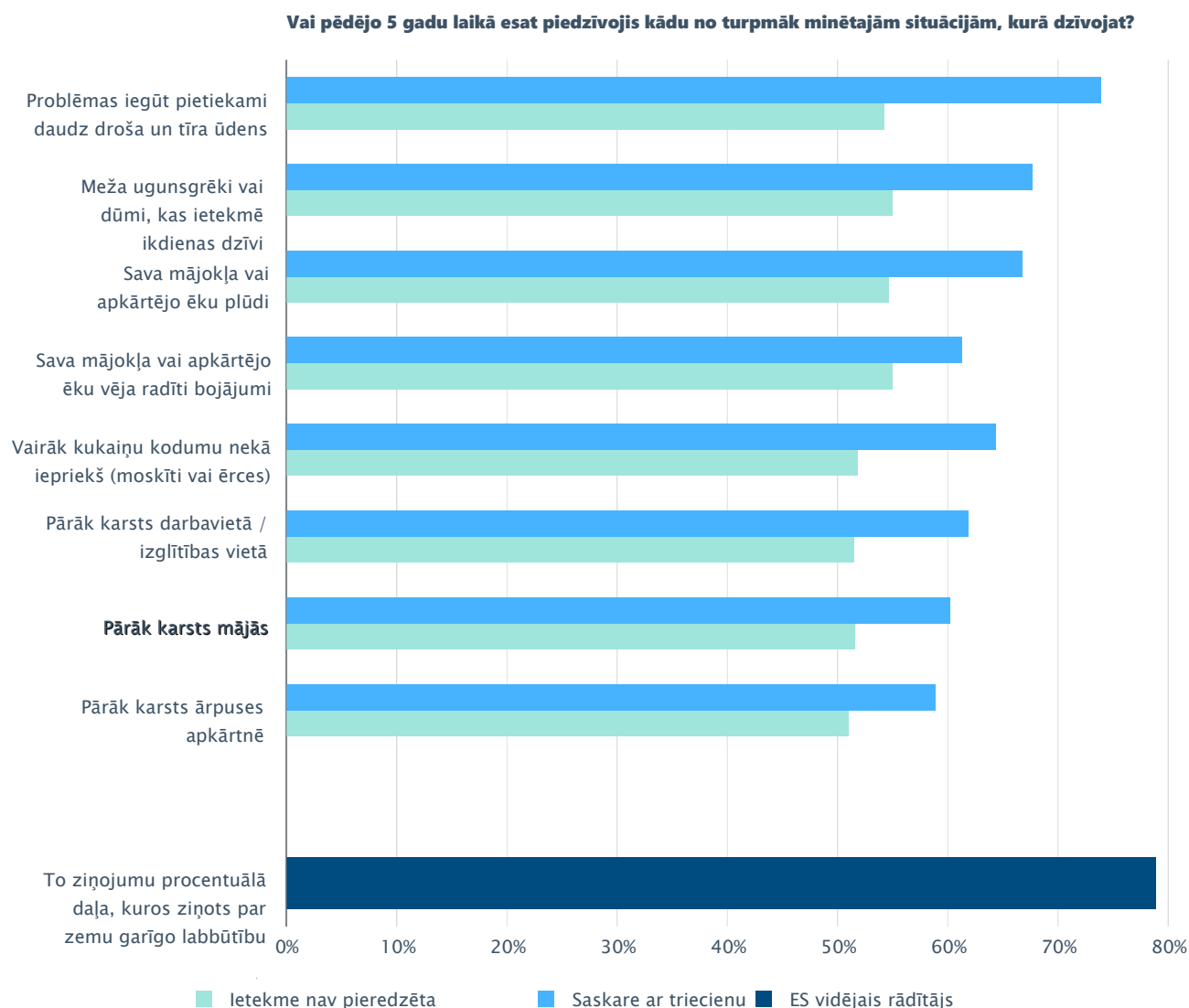

Lai izmērītu mijiedarbību starp ietekmi uz klimatu un garīgo veselību, apsekojumā tika iekļauti jautājumi no PVO-5 instrumenta garīgās labbūtnes mērīšanai (PVO, 2024) ⁽⁴⁾. Rezultāti liecina, ka respondenti ar sliktu garīgo veselību pēdējo 5 gadu laikā biežāk ir saskārušies ar klimata pārmaiņu ietekmi savā teritorijā (5.14. attēls). Šī atšķirība joprojām ir statistiski nozīmīga, kontrolējot tādus apstākļus kā ienākumi, nodarbinātības statuss un mājdzīvnieku veids.

Apsekojuma rezultātu papildu statistiskā analīze (regresija) liecina, ka, pēdējo 5 gadu laikā saskārušies ar trīs vai vairāk no uzskaitītajām klimata ietekmēm, ir līdzīga saistība ar sliktu garīgo labbūtni kā galvenajiem dzīves stresa faktoriem, piemēram, bezdarbu vai vientuļo vecāku stāvokli. Šie konstatējumi papildina arvien vairāk pierādījumu, kas saista klimata pārmaiņas ar negatīviem garīgās veselības rezultātiem (piemēram, Eiropas Klimata un veselības novērošanas centrs, 2022. gads), un uzsver nepieciešamību garīgās veselības apsvērumus iekļaut klimatnoturības pasākumos un darbībās.

4 PVO definē sliktu garīgo labbūtni, ja respondentu vērtējums PVO 5 aptaujā, kas sastāv no pieciem jautājumiem, ir mazāks par 50. Tas darbojas kā norāde uz iespējamu garīgās veselības traucējumu (piemēram, depresijas traucējumu) klātbūtni (PVO, 2024).

5.14. attēls. To respondentu procentuālā daļa, kuriem ir slikta pašnovērtējuma garīgā labbūtība, dalījumā pēc pieredzes par klimata ietekmi viņu teritorijā

Secinājumi un rīcības iespējas

Šeit ziņotās tiešsaistes aptaujas rezultāti liecina, ka lielākā daļa respondentu jau ir pieredzējuši ekstremālus laikapstākļu notikumus un citu ietekmi, ko izraisījis vai saasinājis mainīgais klimats. Liela daļa respondentu bija nobažījušies par turpmāko ietekmi uz klimatu. Minētie konstatējumi saskan ar citiem Eiropas mēroga apsekojumiem (EIB, 2024; EK, 2025a). Tomēr pašreizējais klimatnoturības pasākumu īstenošanas līmenis, kā ziņojuši respondenti — gan mājsaimniecību līmenī, gan to apkaimē —, neatbilst intervences līmenim, kas nepieciešams, pamatojoties uz gūto pieredzi un nākotnes bažām.

Šie konstatējumi atbalsta koncentrēšanos uz klimatnoturību Eiropas politikā un aicina pielikt lielākas pūles, lai pielāgotos klimata pārmaiņām, līdztekus spēcīgajai klimata pārmaiņu mazināšanas programmai, kas jau ir ieviesta, lai aizsargātu Eiropas iedzīvotāju labklājību un labbūtību. Turpmākajās iedaļās ir uzsvērti jautājumi, kas var būt svarīgi notiekošajās politikas diskusijās.

6.1 Vajadzība plaši ieviest adaptācijas risinājumus.

Šīs aptaujas konstatējumi atspoguļo EUCRA rezultātus: sabiedrības sagatavotība joprojām ir zema, jo politikas īstenošana ievērojami atpaliek no strauji augošā riska līmeņa (EVA, 2024a). Tāpēc ir ļoti svarīgi adaptācijas centienus visā Eiropā pārvirzīt no plānošanas uz īstenošanu.

Apsekojuma respondenti uzskata, ka no visiem apsekojumā uzskaitītajiem pasākumiem visizplatītākie ir noturības pasākumi, kuru pamatā nav infrastruktūra un kurus pašlaik īsteno publiskās iestādes, proti, agrīni brīdinājumi un brīdinājumi, izpratnes veicināšanas kampaņas un ūdens izmantošanas ierobežojumi sausuma periodos.

Lai gan šīs darbības noteikti ir nepieciešamas un efektīvas, ir svarīgi arī pastiprināt centienus, kas palīdz novērst klimata ietekmi (sk. 1.1. tabulu). Ir plaši jāīsteno infrastruktūras pasākumi, lai pielāgotos klimata pārmaiņām, piemēram, dabā balstīti risinājumi (piemēram, pilsētu zaļināšana) un nokrišņu ūdeņu apsaimniekošana.

Šādas darbības parasti ir vietējo un reģionālo pašvaldību kompetencē, bet lielākajai daļai vietējo pašvaldību trūkst līdzekļu pielāgošanās plānu īstenošanai (Venner et al., 2025). Tāpēc ir svarīgi nodrošināt, ka pielāgošanās finansējums ir pieejams vietējā līmenī.

Respondenti, kas dzīvo ārpus pilsētām, retāk ziņoja, ka ir redzējuši savā teritorijā īstenotos pielāgošanās pasākumus. Lai gan daudzas lielās pilsētas pēdējos pāris gadu desmitos ir bijušas pielāgošanās pasākumu aizstāves Eiropā (EVA, 2024b), ir svarīgi arī izvērst pielāgošanās centienus mazākās pašvaldībās un lauku apvidos.

Saskaņā ar nesen veikto pētījumu pilsētas salīdzinājumā ar lielajām pilsētām biežāk ziņo par politiskā atbalsta trūkumu, nepilnībām personāla spējā noteikt finansējuma iespējas un grūtībām izpildīt nosacījumus un prasības attiecībā uz dažādiem pielāgošanās finansējuma avotiem, tostarp no ES iestādēm un programmām. Līdz ar to tām ir mazāks finansējums, kas pieejams klimatadaptācijas darbībām un procesiem (Venner et al., 2025). Tāpēc turpmāks atbalsts ir svarīgs vietējā līmenī kā "pielāgošanās pamats" (EK, 2021). Eiropas Klimatadaptācijas platforma Climate-ADAPT sniedz informāciju par dažādām klimatadaptācijas [iespējām](#) un iepazīstina ar [gadījumu izpēti](#) par to īstenošanu.

6.2 Cīņa pret karstumu kā visizplatītāko risku veselībai un labklājībai

EUCRA (EVA, 2024a) siltumu atzīst par kritiski svarīgu risku cilvēka veselībai. Lielais to respondentu īpatsvars šajā aptaujā, kuri bija saskārušies ar pārmērīgu karstumu, liek steidzami rīkoties, lai risinātu šo problēmu. Īpaši svarīgi ir novērst augstās temperatūras cilvēku mājās, lai novērstu mirstību un sliktu veselību, ko katru vasaru izraisa augstā temperatūra (Janoš et al., 2025). To var panākt, integrējot klimatadaptācijas pasākumus un klimata pārmaiņu mazināšanas stratēģijas

būvniecības standartos un praksē tehnisko specifikāciju, kodeksu un drošības pasākumu veidā (JRC, 2025).

Ātri sasilstošā Eiropā ir jānodrošina, ka visiem iedzīvotājiem ir pieejama ilgtspējīga dzesēšana par pieņemamu cenu. Gandrīz divas trešdaļas no vismazāk pārtikušajiem respondentiem šajā aptaujā ziņoja, ka vasarā nevar atļauties uzturēt mājokli pietiekami vēsu. Tas uzsver steidzamo nepieciešamību nodrošināt, ka dzesēšana ir cenas ziņā pieejama iedzīvotāju grupām ar viszemākajiem ienākumiem. Ilgtspējīgas aukstumapgādes stratēģijas galvenie elementi ir šādi:

- veicināt centralizētu aukstumapgādi;
- par prioritāti noteikt ieguldījumus pasīvās dzesēšanas paņēmienos;
- racionāli un mēreni izmantot aktīvās dzesēšanas sistēmas;
- tādu zema enerģijas patēriņa dzesēšanas sistēmu izstrāde, kas ir piemērotas siltākam klimatam nākotnē (EVA, 2022c).

6.3 Mājsaimniecību līmeņa noturības veicināšana.

Mājsaimniecību līmeņa pasākumu pieejamības un cenas pieņemamības palielināšana, kas papildina iestāžu vadītas darbības, ir vēl viena joma, ko politikas veidotāji varētu vēl vairāk izpētīt, lai uzlabotu Eiropas sabiedrības klimatnoturību. Saskaņā ar EIB datiem (2024) 71 % eiropiešu uzskata, ka ir informēti par to, ko viņi var darīt, lai efektīvi pielāgotu savas mājas un dzīvesveidu. Tomēr lielākā daļa (60 %) nezina par valsts subsīdijām vai finansiāliem stimuliem, lai atbalstītu to centienus, vai nu tāpēc, ka šādi stimuli nav pieejami, vai tāpēc, ka informācija par tiem ir slikti izplatīta.

Apsekojumā īrnieki — pašlaik 31 % ES iedzīvotāju (Eurostat, 2024. gads) — kļuva par mazāk sagatavotu grupu salīdzinājumā ar mājokļu īpašniekiem. Tādējādi gan privāto, gan sociālo mājokļu īrnieki būtu jāņem vērā darbībās, kuru mērķis ir pielāgot cilvēku mājokļus. Attiecīgo darbību piemēri būtu daļējas vai pilnīgas subsīdijas, dotācijas vai aizdevumi mājokļu īpašnieku un īrnieku atbalstam, lai ieguldītu klimatnoturības pasākumos (EVA, 2025b).

6.4 Neaizsargāto grupu aizsardzība.

Papildus grupām ar zemiem ienākumiem un īrniekiem apsekojuma rezultāti liecina, ka pielāgošanās pasākumos ir svarīgi ņemt vērā arī citas neaizsargātas grupas. Jo īpaši apdraudēta ir jauniešu labklājība, jo viņi dzīvos bezprecedenta klimata pārmaiņu apstākļos. Agrākie pētījumi liecina, ka daudzi jaunieši saskaras ar klimata trauksmi (Hickman et al., 2021), un to apstiprina lielais to gados jauno respondentu īpatsvars šajā aptaujā (16–29 gadus veci), kuri ir nobažījušies par turpmāko ietekmi uz klimatu.

Liela daļa respondentu ar pašnovērtējumu par sliktu veselību ziņoja, ka ir saskārušies ar klimata ietekmi apvienojumā ar to, ka ir mazāk mājsaimniecību līmeņa noturības pasākumu. Tas liecina, ka ir jākoncentrējas uz cilvēku veselības aizsardzību pret klimata ietekmi, tostarp to cilvēku labbūtību, kuriem jau ir veselības traucējumi.

Jo īpaši attiecībā uz garīgo veselību klimata pārmaiņu apstākļos apsekojuma rezultāti liecina par saikni starp vairākiem ekstrēmām laikapstākļu notikumiem un sliktu garīgo veselību. Tāpēc rīcībpolitikās un darbībās, kas saistītas ar pielāgošanos klimata pārmaiņām un veselību, daudz lielākā mērā nekā līdz šim ir jāintegrē mērķtiecīgas garīgās veselības stratēģijas (sk. Eiropas Klimata un veselības novērošanas centru, 2022. gads; Stewart-Ruano et al., 2025).

Ja netiks veikta steidzama rīcība, lai aizsargātu ES visneaizsargātākos iedzīvotājus, ietekme uz klimatu, visticamāk, vēl vairāk pasliktinās cilvēku veselību. Gan pilsoniskās sabiedrības dalībnieki, gan dažas ES dalībvalstis nesen aicināja izstrādāt Eiropas klimata un veselības stratēģiju (EuroHealthNet, 2025; Eiropas Savienības Padome, 2025). Tas uzsver nepieciešamību rīkoties un to, cik svarīga ir ES kā koordinācijas struktūra klimata un veselības jomā.

Visbeidzot, ir jāpastiprina centieni Eiropas, valstu un vietējā līmenī, lai vēl vairāk palielinātu gan mājsaimniecību, gan iestāžu vadītu noturību, lai neatpaliktu no klimata pārmaiņām. Tam nepieciešama sistēmiska rīcība dažādās nozarēs, sākot ar mājokļiem un būvēto vidi, finansēm un apdrošināšanu un beidzot ar sabiedrības veselību.

Saīsinājumi

EEZ	Eiropas Vides aģentūra
EIB	Eiropas Investīciju banka
EUCRA	Eiropas klimatisko risku novērtējums
ES	Eiropas Savienība
Eurofound	Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds

Atsauces

Eiropas Savienības Padome, 2025, 'AOB EPSCO (Veselība) sanāksmei 2025. gada 2. decembrī: ES Klimata un veselības stratēģija" ([https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15753-2025-INIT/en/pdf#:~:text=LIFE.5-,EN,a%20low-carbon%20economy.2\),](https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15753-2025-INIT/en/pdf#:~:text=LIFE.5-,EN,a%20low-carbon%20economy.2),) skatīts 2025. gada 11. decembrī.

Diakakis, M., et al., 2022, 'Public Perceptions of Flood and Extreme Weather Early Warnings in Greece', *Sustainability*, 14 (16), 10199. lpp. (<https://doi.org/10.3390/su141610199>).

EK, 2021. gads, Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija" (COM/2021/82 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.

EK, 2024. gads, Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Klimata risku pārvaldība cilvēku un labklājības aizsardzībai" (COM(2024) 91 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52024DC0091>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.

EK, 2025a, Eiropabarometra speciālaptauja Nr. 565. Klimata pārmaiņas" (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3472>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.

EK, 2025a, Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Eiropas Savienības gatavības stratēģiju (JOIN(2025) 130 final) (<https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/d/d/workspace/SpacesStore/b81316ab-a513-49a1-b520-b6a6e0de6986/download>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.

EK, 2025b, Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Savienības prevencijas, gatavības un reaģēšanas plāna ieviešana veselības krīžu gadījumā" (COM(2025) 745 final) (https://health.ec.europa.eu/document/download/30e8929a-3644-4049-a75f-9158345884c9_en?filename=security_com_2025-745_act_en.pdf), skatīts 2025. gada 11. decembrī.

ECDC, 2021. gads, *Vektoru uzraudzības un kontroles organizācija Eiropā* (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/organisation-vector-surveillance-and-control-europe>), skatīts 2025. gada 19. decembrī.

ECDC, 2023, '*Culex pipiens* group – pašreizējais zināmais sadalījums: 2023. gada oktobris" (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/culex-pipiens-group-current-known-distribution-october-2023>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.

ECDC, 2025, '*Aedes* invasive mosquitoes – current known distribution: 2025. gada jūnijs" (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/aedes-invasive-mosquitoes-current-known-distribution-june-2025>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.

EVA, 2017, *Climate change adaptation and disaster risk reduction in Europe* (Pielāgošanās klimata pārmaiņām un katastrofu riska mazināšana Eiropā), EVA ziņojums Nr. 15/2017 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/climate-change-adaptation-and-disaster>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.

EVA, 2020, *Urban adaptation in Europe: kā pilsētas reaģē uz klimata pārmaiņām*, EVA ziņojums Nr. 12/2020 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.

EVA, 2022a, *Climate change as a threat to health and well-being in Europe: (Klimata pārmaiņas kā veselības un labklājības apdraudējums Eiropā: koncentrēties uz karstumu un infekcijas slimībām*, EVA ziņojums Nr. 7/2022 (<https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-impacts-on-health>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.

- EVA, 2022b, *Towards 'just resilience': neviens netiek atstāts novārtā*, pielāgojoties klimata pārmaiņām, EVA brīfings_ (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/towards-just-resilience-leaving-no-one-behind-when-adapting-to-climate-change>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.
- EVA, 2022c, *Ēku ilgtspējīga dzesēšana Eiropā: izpētīt saiknes starp klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām un to sociālo ietekmi*, EVA brīfings_ (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/cooling-buildings-sustainably-in-europe-exploring-the-links-between-climate-change-mitigation-and-adaptation-and-their-social-impacts>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.
- EVA, 2024a, *Eiropas klimatisko risku novērtējums*, EVA ziņojums Nr. 01/2024 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/european-climate-risk-assessment>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.
- EVA, 2024b, *Urban adaptation in Europe: (Pielāgošanās pilsētām Eiropā: kas darbojas?*, EVA ziņojums Nr. 14/2023 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe-what-works>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.
- EVA, 2024c, *Siltuma ietekme uz veselību: uzraudzība un sagatavotība Eiropā*, EVA brīfings (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/the-impacts-of-heat-on-health>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.
- EVA, 2025a, *"No pielāgošanās plānošanas līdz rīcībai: Insights into progress and challenges across Europe*, EVA brīfings_ (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/from-adaptation-planning-to-action>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.
- EVA, 2025b, *Sociālais taisnīgums, gatavojoties klimata pārmaiņām: kā taisnīga noturība var dot labumu kopienām visā Eiropā*, EVA ziņojums Nr. 04/2025 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/social-fairness-in-preparing-for-climate-change-how-resilience-can-benefit-communities-across-europe>), skatīts 2025. gada 12. decembrī.
- EVA, 2025c, "Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe", EVA rādītājs (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/economic-losses-from-climate-related>), skatīts 2025. gada 12. decembrī.
- EVA, 2025d, 'Area and population affected during least one quarter of the year by water shortage conditions in the EU, measured by the water exploitation index plus', EVA diagramma (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/use-of-freshwater-resources-in-europe-1-1764323013/area-and-population-affected-during?activeTab=265e2bee-7de3-46e8-b6ee-76005f3f434f>), skatīta 2025. gada 12. decembrī.
- EIB, 2024, '94% no Eiropas atbalsta pasākumiem, lai pielāgotos klimata pārmaiņām, saskaņā ar EIB apsekojumu' (<https://www.eib.org/en/press/all/2024-406-94-of-europeans-support-measures-to-adapt-to-climate-change-according-to-eib-survey>), skatīts 2025. gada 12. decembrī.
- Eurofound, 2024, 'WHO-5 average scores and proportions of people at risk of depression by age group, EU27, 2020–2023' (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/data-catalogue/who-5-average-scores-and-proportions-people-risk-press-age-group-eu27-2020-2023>), skatīts 2025. gada 12. decembrī.
- Eurofound, 2025, *Dzīve un darbs ES e-aptaujā* (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/surveys/living-and-working-in-the-eu-e-survey>), skatīts 2025. gada 12. decembrī.
- EuroHealthNet, 2025, "A urgent call for an EU Strategy on Climate and Health", paziņojums presei (<https://eurohealthnet.eu/publication/an-urgent-call-for-an-eu-strategy-on-climate-and-health/>), skatīts 2025. gada 12. decembrī.
- Eiropas Klimata un veselības novērošanas centrs, 2022, *Climate change and health: pārskats par valstu politiku Eiropā* (<https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/observatory/policy/national-policies/status-national-policies>), skatīts 2025. gada 19. decembrī.

Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestāde, 2024, *The dashboard on insurance protection gap for natural catastrophes in a nutshell* (https://www.eiopa.europa.eu/document/download/bbdc653b-e335-41f0-8293-0d8280a09855_en?filename=EIOPA-BoS-24-473_Dashboard%20on%20insurance%20protection%20gap%20for%20natural%20catastrophes%20in%20a%20nutshell%20-%202024%20version.pdf), skatīts 2025. gada 12. decembrī.

Eiropas Parlaments, 2024. gads, *Politikas instrumenti ar klimata pārmaiņām saistītās sociālās nevienlīdzības novēršanai: pētījums fokusā* ([https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2023\)740081](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2023)740081)), skatīts 2025. gada 12. decembrī.

Eurostat, 2023, "EU statistics on income and living conditions", Microdata (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-statistics-on-income-and-living-conditions>), skatīts 2025. gada 11. decembrī.

Eurostat, 2024, *Housing in Europe – 2024 edition* (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/housing-2024>), skatīts 2025. gada 12. decembrī.

Hickman, C., et al., 2021, "Klimata trauksme bērniem un jauniešiem un viņu uzskati par valdības reakciju uz klimata pārmaiņām: a global survey", *The Lancet Planetary Health*, 5(12) E863-E873 ([https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(21\)00278-3](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(21)00278-3)).

Janoš, T., et al., 2025, "Heat-related mortality in Europe during 2024 and health emergency forecasting to reduce preventable deaths", *Nature Medicine* (<https://doi.org/10.1038/s41591-025-03954-7>).

JRC, 2017, *Overcoming the split incentives barriers in the building sector: (Pārvarot pretrunīgo stimulu barjeru būvniecības nozarē: "Unlocking the energy efficiency potential in the rental & multifamily sectors"*, JRC tehniskais ziņojums Nr. JRC101251 (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101251>), skatīts 2025. gada 12. decembrī.

JRC, 2025, "Pielāgošanās klimata pārmaiņām: Būvētās vides standarti un stratēģijas" (<https://eurocodes.jrc.ec.europa.eu/news/climate-change-adaptation-standards-and-strategies-built-environment>), skatīts 2025. gada 12. decembrī.

Martinez, G., et al., 2025, 'Uz cilvēkiem vērsta dzesēšana: aizsardzība pret bīstamu karstumu no cilvēka uz planētu', *International Journal of Biometeorology*, 69, 2141.–2156. lpp. (<https://doi.org/10.1007/s00484-025-02952-1>).

Stewart-Ruano, A., et al., 2025, 'A Critical Gap in Addressing Mental Health in Heat-Health Action Plans Worldwide', *Current Environmental Health Reports*, 12(23) (<https://doi.org/10.1007/s40572-025-00486-7>).

Tesselaar, M., et al., 2020, 'Regional inequalities in flood insurance priceability and uptake under climate change', *Sustainability*, 12(20), 8734 (<https://doi.org/10.3390/su12208734>).

Titko, M., et al., 2021, "Population Preparedness for Disasters and Extreme Weather Events as a Predictor of Building a Resilient Society: Slovākijas Republika", *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (5), 2311. lpp. (<https://doi.org/10.3390/ijerph18052311>).

van Daalen, K., et al., 2024, "The 2024 Europe Report of the Lancet Countdown on Health and Climate Change: nepieredzēta sasīšana prasa nepieredzētu rīcību", *The Lancet Public Health*, 9 (7) pp. e495-522 ([https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(24\)00055-0](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(24)00055-0)).

Venner, K., et al., 2025, 'Who leads, who lags? Starppilsētu nevienlīdzība Eiropas klimatadaptācijas finansējumā un finansējumā', *Environmental Research Letters*, 20 (7), 074061. lpp. (<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/adde71>).

PVO, 2024. gads, *Pasaules Veselības organizācijas piecu labbūtības indekss (WHO-5)* (<https://www.who.int/publications/m/item/WHO-UCN-MSD-MHE-2024.01>), skatīts 2025. gada 12. decembrī.

PVO Eiropas nodaļa, 2021, *Heat and health in the WHO European region: atjaunināti pierādījumi efektīvai profilaksei*

(<https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289055406>), skatīti 2025. gada 12. decembrī.

World Weather Attribution, 2024, 'Climate change and high exposure increased costs-and-disruption-to-lives-and-livelihoods-[from-flooding-associated-with-exceptionally-heavy-rainfall-in-central-europe/](#)'), skatīts 2025. gada 12. decembrī.

Zhang, L., et al., 2025, "Mājokļu un māsaimniecību neaizsargātība pret vasaras pārkaršanu: A latent classification for England", *Energy Research & Social Science*, 125, 104126. lpp. (<https://doi.org/10.1016/j.erss.2025.104126>).

1. pielikums. Ziņojumā analizētie jautājumi “Dzīve un darbs ES e-aptaujā 2025. gadam”

Pēdējos 5 gadus, vai jums ir bijusi kāda no šādām situācijām, kur dzīvojat?

- Pārāk karsts jūsu mājās
- Pārāk karsts darbavietā/izglītības iestādē
- Pārāk karsts, atrodoties ārpus jūsu dzīvesvietas
- Jūsu māja vai citas ēkas ap jums tiek appludinātas
- Jūsu māja vai citas ēkas ap jums ir bojāts ar vēju
- Meža ugunsgrēki vai to dūmi, kas ietekmē jūsu ikdienas dzīvi
- Vairāk kukaiņu kodumu nekā iepriekš (moskīti vai ērces)
- Problēmas iegūt pietiekami daudz droša un tīra ūdens

Atbilžu varianti: Jā; Nē; Nezinu, Nevēlos atbildēt

Cik lielā mērā jūs uztrauc tas, kā šie jautājumi varētu jūs ietekmēt nākotnē?

- Ārkārtīgi augsta temperatūra, kas traucē ikdienas dzīvi un labklājību
- Biežāki vai ekstremālāki plūdi
- Biežāki vai ekstremālāki meža ugunsgrēki
- Lielāka iespējamība saslimt ar odiem vai ērcu kodumiem
- Samazināta piekļuve drošam ūdenim ikdienas lietošanai sausuma dēļ
- Samazināta piekļuve vietai un sezonas pārtikai saistībā ar laikapstākļiem, kas ietekmē kultūraugus

Atbilžu varianti: ļoti nobažījies; Diezgan nobažījies; Vidēji noraizējies; Nedaudz nobažījies; Nemaz nav skats; Nezinu, Nevēlos atbildēt

Kuras no šīm izmaiņām pēdējo 5 gadu laikā ir veiktas jūsu mājās?

- Pievienota sienu vai jumta izolācija
- Uzstādīta vai modernizēta gaisa kondicionēšana vai ventilācija
- Uzstādīts vai uzlabots ēnojums
- Pretplūdu aizsardzība (piemēram, uzlabota drenāža, plūdu barjeras)
- Savākts lietuss ūdens lietošanai mājās/dārzā
- Uzstādīta rezerves barošanas sistēma vai ģenerators
- Sagatavots ārkārtas situāciju komplekss
- Nodrošinātā mājokļa apdrošināšana sedz ekstremālus laikapstākļu notikumus

Atbilžu varianti: Jā, pēdējo 5 gadu laikā; jau ir ieviesti (tostarp elementi jaunbūvēs); Nē, nav ieviests; Nezinu, Nevēlos atbildēt

Vai esat redzējuši, ka šīs darbības notiek jūsu reģionā?

- Brīdinājumi vai brīdinājumi par karstuma viļņiem vai citiem ekstrēmiem laikapstākļu notikumiem (izmantojot tsiņas uz mobilo tālruni, tālruņa zvanus, plašsaziņas līdzekļus)
- Informācijas kampaņas par riskiem un darbībām, kas jāveic ekstremālu laikapstākļu gadījumā

1. pielikums. Ziņojumā analizētie jautājumi "Dzīve un darbs ES e-aptaujā 2025. gadam"

- Vairāk koku iestādīti vai uzlabota piekļuve zaļajām zonām (piemēram, parkiem)
- Dzesēšanas centru nodrošināšana (t. i., sabiedriskās ēkas ar gaisa kondicionēšanu)
- Izmaiņas darba/izglītības grafikos, lai izvairītos no aktivitātēm karstākajās stundās vai dienās
- Plūdu novēršana (piemēram, aizsprosti vai lietus ūdens dīķi)
- Ūdens izmantošanas ierobežojumi sausuma laikā
- Kontroles pasākumi attiecībā uz odiem (piemēram, izsmidzināšana/fumigācija)

Atbilžu varianti: Jā; Nē; Nezinu, Nevēlos atbildēt

Vai jūsu māsaimniecība var atļauties turpmāk minēto?

- Vasarā uzturēt mājokli pietiekami vēsu

Atbilžu varianti: Jā; Nē; Nezinu, Nevēlos atbildēt

Eiropas Vides aģentūra, Eurofound

Pārkarsēts un nepietiekami sagatavots: Eiropiešu pieredze, dzīvojot ar klimata pārmaiņām

2026. gads – 48 lpp. – 21 x 29,7 cm

ISBN: 978-92-9480-755-7

doi: 10.2800/6087030

EVA ziņojums Nr. 01/2026

Saziņa ar ES

Klātienē

Visā Eiropas Savienībā ir simtiem Europe Direct informācijas centru. Tuvākā centra adresi var atrast šeit:

https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Tālrunī vai pa e-pastu

Europe Direct ir dienests, kas atbild uz jūsu jautājumiem par Eiropas Savienību. Jūs varat sazināties ar šo dienestu: pa bezmaksas tālruni: 00 800 6 7 8 9 10 11 (daži operatori var iekasēt maksu par šiem zvaniem) vai pa šādu standarta numuru: +32 22 99 96 96 vai pa e-pastu: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Informācijas meklēšana par ES

Tiešsaistē

Informācija par Eiropas Savienību visās oficiālajās ES valodās ir pieejama Europa tīmekļa vietnē: https://european-union.europa.eu/index_en

ES publikācijas

Jūs varat lejupielādēt vai pasūtīt bezmaksas un maksas ES publikācijas: <https://op.europa.eu/en/web/general-publications/publications>.

Vairākus bezmaksas publikāciju eksemplārus var saņemt, sazinoties ar Europe Direct vai jūsu vietējo informācijas centru (sk. https://european-union.europa.eu/contact-eu_en).